

SUUHYGIENISTIOPIISKELIJOIDEN AMMATILLINEN KEHITYS SUUPIRSSI-HARJOITTELUSSA

**Riina Kauppinen
Milla Kurula
Tiina Martikainen**

Opinnäytetyö

Koulutusala Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	
Koulutusohjelma Suun terveydenhuollon koulutusohjelma	
Työn tekijä(t) Kauppinen Riina, Kurula Milla, Martikainen Tiina	
Työn nimi Suuhygienistiopiskelijoiden ammatillinen kehitys Suupirssi -harjoittelussa	
Päiväys	19.3.2012
Sivumäärä/Liitteet	44/3
Ohjaaja(t) TtT yliopettaja Kaarina Sirviö	
Toimeksiantaja/Yhteistyökumppani(t) Suupirssi -projekti	
Tiivistelmä	
<p>Opinnäytetyön tarkoituksena on kuvata suuhygienistiopiskelijoiden ammatillista kehitystä Suupirssissä tapahtuvan harjoittelun aikana. Työn tavoitteena on saadun tiedon avulla tuottaa kehittämisideoita Suupirssi-hankkeelle ja näin kehittää Suupirssin toimintamallia.</p> <p>Suupirssi on liikkuva, pakettiautoon suunniteltu ja rakennettu suunhoitoyksikkö, ja se toimii suuhygienistiopiskelijoiden harjoittelupaikkana. Se on uudenlainen oppimisympäristö, jossa opiskelijat voivat kohdata erilaisia ja eri ikäryhmiin kuuluvia asiakkaita ja toimia moniammatillisesti eri alojen ammattilaisten kanssa.</p> <p>Tutkimuksessa opiskelijoiden ammatillista kehitystä arvioitiin ammattikorkeakoulujen osaamisvaatimusten eli kompetenssien kautta. Tutkimuksessa käsiteltiin ammattikorkeakoulujen yleisiä kompetensseja sekä suuhygienistin ammatillisia kompetensseja. Lisäksi kartoitettiin, minkälaisissa oppimistilanteissa opiskelijat kokivat ammatillista kehitystä Suupirssi-harjoittelun aikana tapahtuneen.</p> <p>Tutkimus toteutettiin kvantitatiivisena kyselytutkimuksena Savonia-ammattikorkeakoulun suuhygienistiopiskelijoiden ryhmälle, ja vastauksia saatiin 19 kappaletta. Mittarissa ammatillista kehitystä arvioitiin kolmiportaisella Likertin asteikolla ja kahdella avoimella kysymyksellä. Tulokset analysoitiin SPSS-ohjelmalla.</p> <p>Tulosten mukaan Suupirssi-harjoittelu edistää opiskelijoiden ammatillista kehitystä. Siellä kohdetaan erilaisia oppimistilanteita ja asiakkaita kuin perinteisessä klinikkaharjoittelussa. Ammattikorkeakoulujen yleisistä kompetensseista erityisesti eettinen osaaminen kehittyi. Suuhygienistin osaamisvaatimuksista kehittyivät eniten terveyden edistämiseen liittyvä toiminta sekä suuhygienistin yleisimpien työtehtävien hallinta, kuten suun terveystarkastuksen tekeminen. Oppimistilanteista kehittäviksi koettiin työtehtävien itsenäinen suorittaminen sekä vuorovaikutukselliset asiakastilanteet. Kehitettävää opiskelijoiden mielestä olisi esimerkiksi Suupirssiin perehdyttämisessä sekä harjoittelun ajankohdassa.</p> <p>Tutkimuksen tulosten avulla Suupirssi-harjoittelun ohjaajat saavat tietoa opiskelijoiden kokemuksista. Jatkossa tuloksia voidaan hyödyntää esimerkiksi Suupirssi-harjoittelun tavoitteita ja ohjausmenetelmiä suunniteltaessa.</p>	
Avainsanat Suuhygienisti, Ammatillinen pätevyys, Ammatillinen kehitys, Harjoittelu terveysalalla	

SAVONIA UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
THESIS

Abstract

Field of Study Social services, Health and sports			
Degree Programme Degree Programme of Dental Hygiene			
Author(s) Kauppinen Riina, Kurula Milla, Martikainen Tiina			
Title of Thesis Professional Development of Dental Hygiene Students in Suupirssi-training			
Date	19.3.2012	Pages/Appendices	44/3
Supervisor(s) PhD, Principal Lecturer Kaarina Sirviö			
Client Organisation/Partners Suupirssi -project			
Abstract <p>The purpose of this thesis is to describe professional development of dental hygiene students of the Savonia university of applied sciences during Suupirssi-training period. The aim of the study is to produce new ideas for the Suupirssi-project and thus develop Suupirssi's operational model.</p> <p>Suupirssi is a mobile oral healthcare unit which is designed and built in a van. It offers a training venue for dental hygiene students during the studies. It is a new kind of learning environment where students can encounter different types and different ages of customers and operate multi-professionally with a variety of professionals.</p> <p>Professional development was evaluated through the skills requirements of competencies of the universities of applied sciences. The study focused on the general competencies at universities of applied sciences as well as dental hygienist's professional competencies. In addition it was examined what kind of learning situations contribute to professional development most according to the students.</p> <p>This research was a quantitative survey for dental hygienist students at the Savonia university of applied sciences and a total of 19 responses were obtained. In a survey professional development was evaluated through three-step Likert scale and two open questions. The data was analyzed using SPSS software.</p> <p>The results show that Suupirssi-training improves students' professional development. Learning situations and customers are different from traditional training in schools' dental clinic. From polytechnics' general competencies in particular ethical competence was developed. From dental hygienists' skill requirements health promotion developed the most. Also dental hygienist's most common tasks, such as oral health inspection, were developed. From learning situations the most educating were performing tasks independently and interactive customer situations. Results show that orientation to Suupirssi-training needed improvement. Also timing of the section could be later during the studies.</p> <p>The results give instructors of Suupirssi-training information of students' experiences. In the future results can be used when planning objectives and training methods of Suupirssi-training.</p>			
Keywords Dental hygienist, Professional competence, Professional development, Training in healthcare			

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	5
2	SUUHYGIENISTI TERVEYSALAN AMMATTILAISENA	6
2.1	Suuhygienistin ammatillinen pätevyys	6
2.2	Suuhygienistin koulutus ja harjoittelu terveysalalla	10
2.3	Suuhygienistiopiskelijoiden ammatillinen kehitys harjoittelun aikana	13
2.4	Ohjauksen merkitys opiskelijan ammatillisessa kehityksessä	16
3	TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TAVOITTEET	19
4	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	20
4.1	Tutkimusmenetelmä	20
4.2	Aineiston hankinta ja analyysi	21
4.3	Tutkimuksen eettisyys	22
5	TUTKIMUKSEN TULOKSET	23
5.1	Terveysalan yleisten kompetenssien kehitys Suupirssi-harjoittelussa	23
5.1.1	Oppimisen taidot	24
5.1.2	Eettinen osaaminen	25
5.1.3	Työyhteisöosaaminen	26
5.1.4	Innovaatio-osaaminen	27
5.2	Suuhygienistin ammatillisten kompetenssien kehitys Suupirssi-harjoittelussa	28
5.2.1	Terveyden edistämisen osaaminen	29
5.2.2	Suun terveydenhoitotyön osaaminen	30
5.2.3	Suun terveydenhoitotyön ja ympäristön turvallisuusosaaminen	32
5.3	Ammatillinen kehitys oppimistilanteissa	33
5.4	Opiskelijoiden kokemuksia ja kehitysehdotuksia	35
6	POHDINTA	36
6.1	Tutkimuksen luotettavuus	36
6.2	Tutkimustulosten tarkastelu	37
6.3	Oman oppimisen arviointi	39
	LÄHTEET	42

LIITTEET

Liite 1 Kuvia Suupirssistä

Liite 2 Saatekirje

Liite 3 Kyselylomake

1 JOHDANTO

Savonia-ammattikorkeakoulun suuhygienistiopiskelijat suorittivat opiskeluunsa liittyvän käytännön harjoittelujakson Suupirssissä keväällä 2011. Opinnäytetyön tarkoituksena on kuvata suuhygienistiopiskelijoiden ammatillista kehitystä Suupirssissä tapahtuvan harjoittelun aikana.

Suupirssi on uudenlainen, pakettiautoon suunniteltu ja rakennettu, helposti siirrettävä liikkuva suun terveydenhoidon hoitoyksikkö (ks. liite 1). Suupirssi mahdollistaa asiakkaiden tavoittamisen helposti ja vaivattomasti. Suupirssin asiakkaita voivat olla esimerkiksi erilaisten hoiva- ja hoitoyhteisöjen asukkaat ja henkilökunta, koulujen oppilaat, vanhemmat ja opettajat, suun terveydenhuollon organisaatiot maakunnassa sekä kolmannen sektorin toimijat. Suupirssi toimii uudenlaisena oppimisympäristönä suun terveydenhoidon opiskelijoille. Opiskelijoilla on mahdollisuus kohdata erilaisia, ja eri ikäryhmiin kuuluvia asiakkaita sekä kehittää moniammatillisen yhteistyön muotoja eri alojen ammattilaisten kanssa. Liikkuvassa suun terveydenhuollon yksikössä opiskelija harjaantuu työskentelemään taloudellisesti ja tulosvastuullisesti, jolloin myös opiskelijan yrittäjyystaidot kehittyvät. (Savonia-ammattikorkeakoulu 2010.)

Opinnäytetyömme liittyy Savonia-ammattikorkeakoulun Suupirssi-hankkeeseen, jossa on tarkoituksena kehittää oppimis- ja palvelutoimintamalli liikkuvaan suun terveydenhuollon yksikköön. Liikkuva suunhoitoyksikkö mahdollistaa suuhygienistin, hammaslääkärin sekä hammashoitajan hoitotoiminnan. Kolmivuotinen projekti alkoi 1.8.2009. Varsinainen liikkuva yksikkö valmistui joulukuussa 2010. Tämän jälkeen Suupirssi on toiminut harjoitteluympäristönä ammattikorkeakoulun suun terveydenhoitoklinikalla suoritettavien harjoittelujaksojen aikana. (Sirviö 2010.) Näitä opintojaksoja ovat Asiakaslähtöinen suun terveydenhoitotyö (12 op) ja Asiakkaan osallisuutta vahvistava suun terveydenhoitotyö (10 op) (Savonia-ammattikorkeakoulu 2009.)

Työn tarkoituksena on tutkia suuhygienistiopiskelijoiden ammatillista kehitystä Suupirssi-harjoittelussa. Hankimme tietoa opinnäytetyöhön opiskelijoiden ammatillista kehitystä mittaavalla kyselytutkimuksella. Työn tavoitteena on saadun tiedon avulla tuottaa kehittämisideoita Suupirssi-hankkeelle ja näin kehittää Suupirssin toimintamallia. Tutkimuksesta saadun tiedon avulla Suupirssiä voidaan kehittää siten, että se edistää suuhygienistiopiskelijoiden ammatillista kehitystä mahdollisimman hyvin. Työn toimeksiantajana toimii Suupirssi-projekti.

2 SUUHYGIENISTI TERVEYSALAN AMMATTILAISENA

2.1 Suuhygienistin ammatillinen pätevyys

Suuhygienisti on ammattikorkeakoulututkinnon suorittanut suun terveydenhoitotyön asiantuntija, joka voi toimia julkisissa tai yksityisissä sosiaali- ja terveydenhoidon palvelujärjestelmissä. Suuhygienisti voi toimia myös itsenäisenä ammatinharjoittajana tai yrittäjänä. Suuhygienistin toiminnan tavoite on väestön terveyden edistäminen sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmissä toimien. (Opetusministeriö 2006, 93.)

Suuhygienistin työn lähtökohtana on suun sairauksien ennaltaehkäisy, varhaishoito sekä suun terveyttä ylläpitävä ja purentaelimen toimintaan liittyvä kuntouttava hoito vastuualueellaan. Työtehtäviin kuuluu terveystarkastus ja -ohjaus, hoidontarpeen arviointi, suun terveystarkastukset, hampaan kiinnityskudosten hoito eli parodontologinen hoito, hampaan reikiintymisen ennaltaehkäisy ja alkavien kariesvaurioiden hoito eli kariologinen hoitotyö sekä muiden suusairauksien kuten limakalvomuutosten ennaltaehkäisy ja niiden hoito. Suuhygienistin työtoimenkuva on monipuolinen, ja hän voi myös toimia työyksikössään esimiestehtävissä. Lisäksi suuhygienisti voi omalla ammattitaidollaan osallistua hammaslääketieteen erikoisalojen osatehtäviin kuten oikomishoitoon sekä kirurgiaan. (Heikka, Hiiri, Honkala, Keskinen & Sirviö 2009, 168.)

Suuhygienistin työ on itsenäistä hänelle kuuluvan vastuun puitteissa. Asiakkaan tarpeet tulee huomioida yksilöllisesti. Suuhygienisti noudattaa hammaslääkärin laatiman hoitosuunnitelman mukaista suun terveydenhoitotyötä. Hän voi toimia moniammatillisessa työryhmässä perus- ja erikoissairaanhoidossa hoidettavan potilaan suun terveydenhoitotyön asiantuntijana. Suuhygienistin asiakkaina käy yksilöitä ja yhteisöjä, kaikista ikä- ja väestöryhmistä, joten työ edellyttää hyviä viestintä- ja vuorovaikutustaitoja. Suuhygienistin tulee pystyä kehittämään suun terveydenhoitotyötä tulevaisuuden tarpeiden mukaan. (Opetusministeriö 2006, 93.)

Ammatillinen pätevyys eli kompetenssi tarkoittaa yksilön kykyä suoriutua työtehtäviä hyvin, niin itsensä että muidenkin arvioimana. Työntekijällä on vaadittuun työtehtävään tarvittavat tiedot ja taidot. Näistä muodostuu itseluottamus, joka sisältää tiedon omista osaamisen rajoista ja kyvyistä. Yksilön kompetenssi koostuu taidoista, tiedoista, kokemuksesta, arvoista ja asenteista sekä ihmissuhdeverkostoista. Kompetenssin perustana ovat henkilökohtaiset ominaisuudet sekä yksilön motivaatio ja energia. Kompetenssi voi olla tiedostamatonta tai tietoista. Tietoisessa kompetenssissa yksilö

tuntee omat taitonsa ja suoriutuu tehtävistään hyvin. Tiedostamaton kompetenssi tarkoittaa vaistomaista toimintaa, jossa työstä suoriutuminen ei ole harkittua. (Hildén 2002, 33.)

Kompetenssi on jaettu kahteen eri osa-alueeseen muodolliseen ja ammatilliseen pätevyteen. Muodollinen pätevyys saavutetaan koulutuksella, mutta se voidaan saavuttaa myös työssäoppimalla ja suoritetuilla näytöillä. (Honka, Lampinen & Vertanen 2000, 51.) Ammatillinen pätevyys saavutetaan koulutuksen ja työkokemuksen avulla. Koulutus tuottaa peruspätevyyden, joka työkokemuksen myötä täydentyy. (Pohjonen 2005, 50.)

Suomen ammattikorkeakouluissa kompetenssit jaetaan yleisiin kompetensseihin sekä koulutusohjelmakohtaisiin eli ammatillisiin kompetensseihin. Yleiset kompetenssit ovat yhteisiä kaikille koulutusaloille. Kompetenssit nähdään laajoina osaamiskokonaisuuksina, joissa yhdistyvät yksilön tiedot, taidot ja asenteet. Ne kuvaavat pätevyyttä, suorituspotentiaalia ja kykyä suoriutua ammattiin kuuluvista työtehtävistä. (Arene 2006.) Yleisiin kompetensseihin Suomen ammattikorkeakouluissa kuuluvat *oppimisen taidot, eettinen osaaminen, työyhteisöosaaminen, innovaatio-osaaminen sekä kansainvälisyysosaaminen* (Savonia-ammattikorkeakoulu 2011):

Oppimisen taitoihin kuuluu opiskelijan oppimistapojen arviointi ja kehittäminen. Opiskelijan tulee hallita kriittinen tiedonhankinta ja tiedon käsittely sekä riittävät ryhmätyötaidot. Opiskelijalle pitäisi koulutuksen aikana kehittyä yrittäjämäinen toimintatapa osaksi ammatillisuuttaan. *Eettinen osaaminen* koostuu vastuullisesta toiminnasta, ammattietiikan tuntemuksesta ja sen mukaan toimimisesta, tasa-arvoisuudesta, kestävän kehityksen periaatteiden huomioimisesta sekä yhteiskunnallisesta vaikuttamisesta omaa osaamista hyödyntäen. *Työyhteisöosaamisen kompetenssissa* painotetaan työelämän pelisääntöjen tuntemista. Siihen kuuluvat viestintä- ja vuorovaikutustaidot, työyhteisön hyvinvoinnin edistäminen, työelämäyhteyksien- ja verkostojen luominen, päätösten tekeminen, työnjohdolliset valmiudet ja valmius yrittäjyyteen. *Innovaatio-osaaminen* tarkoittaa kykyä luovaan ongelmanratkaisuun ja työtapojen kehittämiseen. Opiskelijan tulee kyetä toteuttamaan tutkimus- ja kehittämishankkeita soveltaen olemassa olevaa tietoa ja menetelmiä sekä hallitsemaan projektityöskentelyä. Opiskelija osaa etsiä asiakaslähtöisiä, kestäviä ja taloudellisesti kannattavia ratkaisuja. *Kansainvälisyysosaaminen* edellyttää riittävää ammatillista kielitaitoa, valmiuksia monikulttuuriseen yhteistyöhön sekä kansainvälisyyskehityksen tuntemusta.

Terveysalalla toimiminen edellyttää suuhygienistiltä monikerroksista osaamista, mikä tarkoittaa oman erityisalan asiantuntemuksen perustumista laaja-alaisesti sekä sosi-
aali- ja terveysalan toiminnan yhteisiin lähtökohtiin että terveydenhuollossa yleisesti
hyväksytyihin arvoihin, toimintaperiaatteisiin ja toiminnan painotuksiin. Moniammatil-
lisissa työyhteisöissä toimiminen ja työskentely edellyttää vankkaa terveydenhuolto-
järjestelmän tuntemusta, oman työympäristön hallintaa, lähiammattien tuntemusta
sekä yleistä työelämän pelisääntöjen tuntemista ja noudattamista. Terveysalan
osaaminen koostuu uusiutuvasta ja monitieteisestä tiedosta, käytännöllisestä osaa-
misesta sekä sosiaalisista taidoista että vuorovaikutustaidoista. (Opetusministeriö
2006, 93.)

Yleisten osaamisvaatimusten lisäksi suuhygienistin ammatilliset osaamisvaatimukset on jaettu neljään pääluokkaan: *terveyden edistäminen, suun terveydenhoitotyö, työn ja ympäristön turvallisuus sekä tutkimus- ja kehittämistyö ja johtamisen osaaminen*. Osaamisvaatimuksia on kuvattu tarkemmin kuviossa 1. (Opetusministeriö 2006, 93.)

Terveysten edistämisen osaamisen suun terveydenhoitotyössä	Suun terveydenhoitotyön osaaminen	Suun terveydenhoitotyön ja ympäristön turvallisuusosaaminen	Suun terveydenhoitotyön kehittämisen ja johtamisen osaaminen
<p>Osaa terveyden edistämisen lähtökohdat ja voimavarakeskeiset työmenetelmät. Hän osaa käyttää niitä yksilön, perheen ja yhteisön suun terveydenhoidon osaamisen edistämässä.</p> <p>Osaa näyttöön perustuvan terveyden edistämisen ja toimia suun terveydenhoitotyön asiantuntijana moniammatillisessa tiimissä. Hänellä on valmiuksia osallistua yhteiskunnalliseen suun terveyden edistämiseen</p>	<p>Hallitsee vastuualueensa suun terveydenhoitotyön prosessin, hammas- ja suusairauksien ehkäisyn sekä kariuksen ja iensairauksien esiasteiden pysäyttämisen menetelmät. Hän osaa hoitaa kiinnityskudossairauksia ja hyödyntää farmakologista tietoa työssään.</p> <p>Osaa intraoraali- ja panoraamakuvauksen sekä toimia turvallisen säteilykäytännön mukaisesti</p> <p>Osaa ortodonttisen ja purentafysiologisen hoidon vastuualueensa tehtävät ja hänellä on valmiudet osallistua suukirurgisen ja proteettisen potilaan hoitoon</p>	<p>Ymmärtää työympäristönsä työsuojelun periaatteet, hallitsee ergonomian periaatteet sekä osaa materiaalien, laitteiden ja koneiden turvallisen käytön</p> <p>Osaa toimia suun terveydenhoidon ensiaputilanteissa ja hallitsee vastuualueensa lääkehuollon periaatteet</p> <p>Tuntee suun terveydenhoitotyön viestintä- ja tietotekniikan menetelmät ja osaa käyttää terveydenhuollon tietojärjestelmiä tietoturvan periaatteita noudattaen</p> <p>Osaa vastata vastaanoton toiminta- valmiudesta</p>	<p>Osaa laadunhallinnan periaatteet ja osaa soveltaa niitä työssään.</p> <p>Osaa hyödyntää tutkimus- ja kehittämisaamistään suun terveydenhoitotyön kehittämässä</p> <p>Ymmärtää lähijohtamisen periaatteet ja osaa soveltaa niitä työssään</p> <p>Osaa yhdistää yrittäjämäisen toimintatavan osaksi asiantuntijuuttaan ja urasuunnitteluun</p> <p>Tietää hyvinvointiyrittäjyyden lähtökohdat ja yrityksen perustamis- menettelyn</p> <p>Ymmärtää eettisesti toimivan terveysalan yritys- idean kehittämisen perusteet</p>

KUVIO 1. Suuhygienistin ammatilliset valmiudet (Opetusministeriö 2006)

Suuhygienistien ammatillisen osaamisen kehittymistä kompetenssien kautta on tutkittu useissakin tutkimuksissa. Päivi Pietikäisen (2009) tutkimuksen tarkoitus oli kuvata viimeisen lukukauden opiskelijoiden arvioita osaamisestaan. Lisäksi tutkimuksessa

selvitettiin, kuinka paljon opiskelijat olivat harjoitelleet suuhygienistin yleisiä osaamisvalmiuksia ohjatun harjoittelun aikana. Tutkimustulosten mukaan valmistumassa olevien suuhygienistiopiskelijoiden ammatillinen osaaminen on melko hyvää. Osaamiskategorioita tarkasteltaessa opiskelijat arvioivat osaavansa parhaiten terveystalon yhteiset osaamisalueet. Näitä opiskelijat arvioivat harjoitelleensa eniten harjoittelujaksojen aikana. Heikoiten opiskelijat kokivat hallitsevan tutkimus- ja kehittämistyöhön sekä johtamiseen liittyviä osaamisvaatimuksia. Tulos on ymmärrettävä, sillä näitä oli vastaavasti harjoittelujaksoilla harjoiteltu vähiten.

Ruoho, Sipponen ja Sjöblom (2010) tekivät ammattikorkeakoulun opinnäytetyön suuhygienistiopiskelijoiden ammatillisesta kasvusta ammattitaitoa edistävässä Ruisklinikka/Studental-työtoiminnassa Turun ammattikorkeakoulussa. Tulokset osoittivat, että opiskelijat olivat mielestään saavuttaneet vähintään perustaidot jokaisessa osaamiskategoriassa työtoiminnan aikana. Perustaidot koettiin saavutettavan seuraavissa ydinosaamisalueissa: suun terveydenhoitotyön osaaminen, kansainvälisyysosaaminen, organisaatio- ja yhteiskuntaosaaminen. Vastaajat kokivat saavuttaneensa edistyneet taidot terveyden edistämisen osaamisessa, suun terveydenhoitotyön ja ympäristön turvallisuusosaamisessa, suun terveydenhoitotyön kehittämisen ja johtamisen taidoissa, motivaatiopätevyyydessä ja itsensä kehittämisessä, eettisessä osaamisessa ja viestintä- ja vuorovaikutusosaamisessa sekä sosiokulttuurisessa pätevyyydessä.

Yhdysvalloissa kehitettiin vuosina 1995–2000 suuhygienistiopiskelijoiden kompetenssia mittaava mittari Senior Exit Examination, jonka tarkoituksena on arvioida opiskelijoiden kompetenssia, sekä kehittää suun terveydenhuollon koulutusohjelmaa. Mittari koostuu yhdestätoista eri osaamisalueesta, joihin jokaiseen liittyy suoritettava tehtävä. Osaamisalueissa on yhteneväisyyksiä myös Suomen ammattikorkeakoulujen kompetensseihin. Senior Exit Examination testaa esimerkiksi eettistä osaamista, terveyden edistämisen taitoja, suuhygienistin ammatillisia valmiuksia ja potilaan kohtaamista. Mittarin on todettu luotettavasti mittaavan opiskelijoiden osaamista ja antavan tietoa myös koulutusohjelman arviointiin. (McCann, Campbell & Schneidermann 2001.)

2.2 Suuhygienistin koulutus ja harjoittelu terveystalalla

Suuhygienistikoulutus on ammattikorkeakoulutasoinen tutkinto, jonka laajuus on 210 opintopistettä (n.3,5 vuotta). Suuhygienistin koulutusta järjestettiin Suomessa vuonna 2011 neljässä ammattikorkeakoulussa: Oulun seudun ammattikorkeakoulussa, Turun

ammattikorkeakoulussa, Savonia-ammattikorkeakoulussa sekä Metropolia ammattikorkeakoulussa. (Heikka ym. 2009). Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista määrittää koulutuksen rakenteen (L 2003/352, § 4) ja laajuuden (L 2003/352, § 5). Opetusministeriö (2006) puolestaan on julkaissut Terveysalan ammattikorkeakoulutus 2005 -työryhmän määrittelemät ammattikorkeakoulusta valmistuvien ammatillisen osaamisen, keskeiset opinnot ja vähimmäisopinnot koulutusohjelmakohtaisesti. Ammattikorkeakoulutuksen tavoitteena on valmistaa työelämään osaavia ja työtä kehittäviä ammattilaisia alan asiantuntijatehtäviin. Ammattikorkeakoulun toiminnassa korostuu yhteistyö työelämään ja alueelliseen kehittämiseen. Niissä suoritettavat tutkinnot ovat ammatillisipainotteisia korkeakoulututkintoja. (Opetusministeriö 2006.)

Ammattikorkeakouluasetuksen mukaan harjoittelun ammattikorkeakoulussa tulee olla ohjattua, ja sen tavoite on ohjata opiskelijaa keskeisiin käytännön työtehtäviin ja harjaannuttaa häntä soveltamaan hankkimiaan tietoja ja taitoja työelämässä (L 2003/352, § 7). Suuhygienistin koulutusohjelmassa Savonia-ammattikorkeakoulussa harjoittelun laajuus on yhteensä 75 opintopistettä, ja se suoritetaan useammassa osassa, joten teoria ja harjoittelu vuorottelevat koko koulutuksen ajan. (Savonia-ammattikorkeakoulu 2011a.)

Terveysalan harjoittelussa opiskelijat perehtyvät terveydenhuollon työtehtäviin. Teoreettisen tietoperustan opiskelijat hankkivat koulutuksen aikana, ja näitä tietoja opiskelijat soveltavat käytäntöön harjoittelun aikana. Oppimiskokemukset auttavat opiskelijaa saavuttamaan asiantuntijuuden. Näin ollen jokainen harjoittelujakso luo perustaa opiskelijoiden ammatilliselle kasvulle ja edistää sitä. (Heinonen 2004, 13.)

Heinosen (2004, 22) mukaan harjoittelun aikana opiskelijan tulee päästä harjoittamaan näyttöön perustuvaa toimintaa, joka perustuu tieteellisille tutkimustuloksille. Lisäksi opiskelijan tulisi nähdä kokemukseen perustuvia, hyväksi havaittuja käytänteitä sekä vaikuttavia hoitomenetelmiä. Heinonen myös suosittaa, että harjoittelupaikan toiminnassa korostuisi moniammatillinen yhteistyö mahdollisuuksien mukaan. Harjoittelu yhteisössä opettaa opiskelijaa arvostamaan moniammatillisuutta työyhteisön voimavarana. (Heinonen 2004, 22.)

Marja-Leena Vesterisen (2002) tutkimuksen mukaan harjoittelulla on merkittävä vaikutus teorian ja käytännön yhdistämiseen opintojen aikana. Harjoittelu mahdollistaa tutkinnon tavoitteiden syvemmiksi ja laajemmiksi asettamisen. Tulosten perusteella Vesterinen on myös antanut ehdotuksen ammatillisen harjoittelun malliksi ammattikorkeakouluille. Malli sisältää harjoittelun edellytysten luomisen sekä harjoittelun ope-

tussuunnitelman ja sen toteutuksen harjoitteluprosessina. Mallissa käsitellään myös harjoittelun oppimistuloksia, vaikuttavuutta, mallin ja prosessin jatkuvaa kehittämistä ja arviointia.

Harjoittelut, joiden aikana opiskelijat toimivat Suupirssissä, ovat Asiakaslähtöinen suun terveydenhoitotyö (12 op) ja Asiakkaan osallisuutta vahvistava suun terveydenhoitotyö (10 op). Kyseiset harjoittelut toteutuvat opintosuunnitelman mukaan opintojen toisen vuoden keväällä ja kolmannen vuoden syksyllä. Harjoittelu tapahtuu Savonia-ammattikorkeakoulun suun terveydenhoidon opetuslinikalla, ja Suupirssi-toiminta on yksi osa harjoittelua. (Savonia-ammattikorkeakoulu 2009.) Keskimäärin yksi opiskelija toimii Suupirssissä noin kaksi-kolme päivää (Sirviö 2010).

Savonia-ammattikorkeakoulun suuhygienistien opetussuunnitelmassa on määritelty jokaiselle opintojaksolle sisällöt ja tavoitteet. Asiakaslähtöinen suun terveydenhoitotyö-harjoittelun sisältö koostuu potilastyöskentelystä opetuslinikassa ja Suupirssissä. Opiskelija perehtyy kokonaisvaltaisesti potilaan hoitoprosessiin tehden suun terveys-tarkastuksia, opastaen kotihoidossa ja suunnittelemalla jatkohoitoa. Opiskelija toteuttaa jakson aikana parodontologista perushoitoa, kuvantamistutkimuksia ja tekee potilastietojen kirjaamisia. Opetuslinikka työskentelyyn ja harjoittelun sisältöön kuuluu lisäksi asiakaspalvelussa ja välinehuollossa toimimista sekä hammaslääkärin avustamista. (Savonia-ammattikorkeakoulu 2009.)

Osaamistavoitteiden mukaan opintojakson suoritettuaan opiskelijalla tulisi olla valmiudet

- suunnitella, toteuttaa ja arvioida potilaan parodontologista perushoitoa
- suorittaa kariologinen seulontatarkastus ja tutkia potilaan suun limakalvot
- tunnistaa purentafysiologisen hoidon tarve
- toteuttaa suun ja hampaiston kuvantamistutkimuksia
- tiedostaa suun terveydenhoidon eettiset ja lainsäädännölliset näkökulmat ja ottaa ne huomioon hoitosuhteen luomisessa
- työskennellä asiakaspalvelussa, potilastyössä ja välinehuollossa hoitotiimin jäsenenä
- ymmärtää työ- ja potilasturvallisuuden merkitys toiminnassaan (Savonia-ammattikorkeakoulu 2009).

Asiakkaan osallisuutta vahvistava suun terveydenhoitotyö-harjoittelun (10 op) pääpaino on asiakkaan elämäntilanteessa ja suun terveyden edistämisessä. Keskeiseen

sisältöön kuuluvat lisäksi yleisterveys, suun terveys, elintavat, ennaltaehkäisevät toimenpiteet, parodontologisen ja kariologisen hoitotyön prosessi sekä kivunlievitys. Harjoittelun aikana opiskelija oppii kartoittamaan parentaperäisiä terveysongelmia, hoidontarpeen arviointia sekä tutustuu erilaisiin proteettisiin ratkaisuihin. Harjoittelujaksolla avustetaan hammaslääkärinä monipuolisissa toimenpiteissä.

Osaamistavoitteiden mukaan opintojakson suoritettuaan opiskelija

- hallitsee parodontologisen ja kariologisen potilaan hoitotyön
- tunnistaa asiakkaan elämäntilanteen ja elintapojen merkityksen suun terveyden näkökulmasta.
- kykenee luomaan asiakasta osallistavan ja asiakkaan suun itsehoitoa vahvistavan hoitosuhteen.
- ymmärtää ennalta ehkäisevän toiminnan merkityksen suun terveyden edistämiseksi.
- osaa parodontologisen hoitoprosessin.
- osaa tehdä kariologisen seulontatarkastuksen ja tutkia potilaan suun limakalvot.
- osaa käyttää hoitotyössään kivunlievitystä perustellusti.
- hallitsee röntgenkuvantamisen ja suukameran käytön ja osaa käyttää niiden suomia mahdollisuuksia potilaan ohjauksessa ja motivoinnissa.
- tunnistaa parentafysiologisen hoidon tarpeen.
- omaa valmiudet tehdä proteettisen potilaan suun terveystarkastuksen
- kykenee vastuulliseen työskentelyyn asiakaspalvelussa, potilastyössä ja välinehuollossa hoitotiimin jäsenenä.

Seuraavassa kappaleessa tarkastellaan ammatillista kehitystä ja miten ammattitaidon oletetaan harjoittelujen aikana kehittyvän.

2.3 Suuhygienistiopiskelijoiden ammatillinen kehitys harjoittelun aikana

Ammattitaito on yksilön muuttuva ominaisuus. Toimintaympäristö, työtehtävät ja työpaikan vaatimukset muokkaavat yksilön ammatittaitoa. Ammattitaito muokkautuu myös yksilön kehittymisen sekä henkisen tilan mukaan. (Pohjonen 2005, 47.)

Ammatillinen kehitys on itsensä kehittämistä. Ammatillista kehitystä tapahtuu työelämässä, omaa ammattia harjoittamalla (Polo 2005, 50). Kehitystoiminta kohdistuu

ammattillisen osaamisen ylläpitämiseen sekä lisäämiseen. Ammatillista kehitystä tapahtuu koko elämän ajan. Ammatillisessa kehityksessä parannetaan ammatillista osaamista ja suoritusta, hankitaan uutta tietoa, parannetaan taitoja ja tekniikoita sekä kehitetään henkilökohtaista arvostusta. Ammatillista kehitystä voi lisätä tai rajoittaa työn luonne, ilmapiiri, ihmissuhteet, johtamistavat, työn hyödyllisyys ja tärkeys sekä johtamiskäytännöt. (Hildén 2002, 33.)

Benner (1989) näkee ammatillisen kehityksen prosessina ja siihen liittyy kyky yhdistää ammattiin liittyvät tiedot ja taidot tarkoituksenmukaiseksi kokonaisuudeksi. Hän kuvaa ammatillista kehitystä viisiasteisella portaikolla. *Noviisitasolla* opiskelija osaa noudattaa työelämän pelisääntöjä normaaleissa tilanteissa ja soveltaa oppimiaan tietoja ja taitoja käytäntöön yksinkertaisissa tilanteissa. Suupirssi-harjoittelua suorittava opiskelija on oletettavasti noviisi, ja opintojen edetessä siirtyy seuraavalle tasolle. *Edistynyt aloittelija* osaa soveltaa sääntöjä ja ohjeita, hän tarvitsee kuitenkin vielä tukea erottaakseen oleelliset asiat epäoleellisista. *Pätevä työntekijä* tekee omatoimisesti tietoisia valintoja työskennellessään, sekä pystyy asettamaan asioita tärkeysjärjestykseen. Hän myös pystyy ottamaan huomioon työpaikan erityispiirteitä. *Taitava työntekijä* hallitsee käytännön työtehtävät hyvin ja osaa käyttää ja soveltaa tietojaan uusissa tilanteissa. Hän ymmärtää osaamisen kokonaisvaltaisesti ja mukauttaa osaamistaan ja työtapojaan tilanteen mukaan. *Asiantuntija*-tasolle kehittynyt ammattilainen käyttää tutkimustietoa hyväkseen, mutta voi perustaa ratkaisunsa myös ns. hiljaiseen tietoon, jota hän on kerännyt ammatillisen kehityksen eri portailta. Tämä hiljainen tieto on oleellinen osa ammatillista kehitystä ja siten myös ammattitaitoa.

Ammattikorkeakouluissa on opetussuunnitelmat, joiden sisällöt vaihtelevat eri oppilaitoksien välillä. Suunnitelmien tavoitteena on antaa hyvät teoria ja käytännön valmiudet asiantuntijatehtäviä varten. Opetussuunnitelma antaa valmiudet alan kehittymisen seuraamiseen ja ammattitaidon kehitykseen. Ammattikorkeakoulussa opiskellut opiskelija on pätevä alan työtehtäviin. (Janhonen & Vanhanen-Nuutinen 2005, 15.)

Harjoittelun aikana ammatillista kehitystä tapahtuu vähitellen. Opiskelija mietiskelee omia työtapojaan ja vertailee niitä muiden työtapoihin. Opiskelija etsii uusia ratkaisuja ongelmatilanteihin ja toteuttaa tavoitteitaan onnistuneesti. Ammatillinen kehitys vaatii uusien kokemusten rohkeaa kohtaamista. Harjoittelussa oleva yhteisö antaa neuvoja ja tukea ammatilliseen kehitykseen. Opiskelijan epäonnistuneet suoritukset luovat uusia oppimiskokemuksia. (Janhonen ym. 2005, 16.)

Asiakasta palvelevassa harjoittelussa moniammatillisen tiimin jäsenenä yhteistyötaidot kehittyvät. Ammatillinen kehitys kasvaa yhteistyötä tekemällä ja verkostoitumalla muiden työntekijöiden kanssa. Opiskelija voi osallistua harjoittelun aikana toiminnan suunnitteluun, toimintaan ja arviointiin. Tällainen toimintamalli tutustuttaa opiskelijan koko työyhteisön työprosessiin ja oman alueen toimintakulttuuriin. Työprosessissa opiskelija tutustuu asiakaslähtöisen toiminnan ongelmiin ja niiden ratkaisuihin. (Janhonen ym. 2005, 16.) Liikkuva suun terveydenhuollon yksikkö kiertää asiakkaiden luona erilaisissa ympäristöissä. Näitä ympäristöjä ovat hoitoyksiköt, työpaikat, koulut ja päiväkodit. Eri oppimisympäristöt kehittävät opiskelijaa ammatillisesti tutustumaan eri-ikäisiin ja erilaisiin asiakkaisiin sekä tekemään yhteistyötä eri kohteiden henkilökunnan kanssa, jolloin moniammatillisen yhteistyön taidot kehittyvät. (Savonia-ammattikorkeakoulu 2010.)

Sosiaali- ja terveystieteiden ammattikorkeakoulussa todellisessa työympäristössä tapahtuva työn oppiminen on olennainen osa koulutusta. Koulussa tapahtuva harjoittelu antaa oppijalle kuvaa tulevasta ammatista. Oma ammatiaan oppii harjoittelun aikana työtehtäviä seuraten, niissä avustuen sekä niitä itse tehden. Harjoittelun aikana opiskelija tapaa alan ammattilaisia sekä yhteisöjä ja oppii työtään myös heidän kauttaan. Ammattilaisten ja yhteisöjen avulla opiskelija tutustuu harjoittelupaikan arvoihin, normeihin sekä sääntöihin. Harjoittelussa opiskelija saa kokemustietoa ammattilaisilta tekemällä heidän kanssaan yhteistyötä esimerkiksi avustamalla ammattilaista. Tällöin yhdistyvät teoria tieto ja taito. (Vänskä, Laitinen-Väänänen, Kettunen & Mäkelä 2011, 149-150.)

Harjoittelun on määrä kehittää opiskelijan ammatillisia valmiuksia ja perustua työnteon todellisiin tilanteisiin. Ammattitaitoa edistävän harjoittelun tulee tukea opiskelijaa siirtymisessä koulusta työelämään ja siten edistää työpaikan löytämisessä. Harjoittelun tavoitteena on parantaa opiskelijan opiskelumotivaatiota, joustavuutta ja yksilöllisten osaamistavoitteiden huomioimista sekä tuoda mukanaan kokemuksellisia tekijöitä. (Pohjonen 2005, 82.)

Ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneella on monipuolista osaamista ammatilliseen kehitykseen. Ongelmatilanteen tullessa työelämässä, opiskelija osaa etsiä vaihtoehtoisia ratkaisuja ongelman ratkaisemiseksi. Ammattitaito kehittyy työntekijän ja työtehtävien välisen suhteen pohjalta. Näihin vaikuttavat työntekijän kokemukset ja ympäristö. (Janhonen ym. 2005, 15.)

Ammatillista kehitystä tapahtuu myös opintojen jälkeen työelämässä. Näitä menetelmiä ovat esimerkiksi suunnittelukeskustelu, jossa esimies käy läpi työntekijän kanssa tehtävistä suoriutumista. Suunnittelukeskustelun tarkoituksena on luoda työolosuhteiden kehittymistä. (Hildén 2002, 82.) Työntekijän henkilökohtaisen ammattitaidon ja osaamisen lisäämistä sekä mielenkiinnon kasvamista kehitetään myös työnohjauksella sekä henkilö- ja työkiertoilla (Hilden 2002, 83).

2.4 Ohjauksen merkitys opiskelijan ammatillisessa kehityksessä

Oleellinen asia harjoittelun onnistumisessa on ohjaus. Seuraavissa kappaleissa käsittelemme ohjauksen merkitystä opiskelijan ammattitaidon kehityksessä. Ohjauksen tärkein tehtävä on tukea oppimista ja ammatillisen osaamisen kehittymistä harjoittelun aikana. Ohjaaja on myös opiskelijalle henkilökohtainen tuki, jonka tulisi edistää opiskelijan kasvua ja vahvistaa tervettä itsetuntoa. Voidaankin sanoa, että opiskelijalle ohjaaja on rinnallakulkija, tukija sekä palautteen antaja (Mykrä 2007, 13.) Opiskelijan ja ohjaajan yhteistyö on keskeinen elementti oppimisessa. Hyvässä ohjaussuhteessa ohjaus vastaa opiskelijan tarpeita, edistää tavoitteiden saavuttamista sekä mahdollistaa oppimisen ja kokemusten reflektoinnin. (Heinonen 2004, 29.)

Keskeinen ohjaajan työkalu opiskelijan ammatillisen kehityksen tukemisessa on palautteen antaminen. Palautteen avulla opiskelija voi peilata toimintaansa, ja se saa hänet pohtimaan työskentelynsä syitä ja seurauksia. Parhaimmillaan palautteenanto on vuorovaikutteista keskustelua, jossa sekä opiskelija että ohjaaja tuovat oman näkemyksensä esiin. Palautteenanto on ohjauksen ydin ja yksi tärkeimmistä oppimista edistävästä asioista. (Mykrä 2007, 15-16.) Suupirssi-harjoittelun aikana opiskelijoiden ohjaajina toimivat Savonia-ammattikorkeakoulun suun terveydenhoidon opettajat. (Sirviö 2010).

Opiskelijan harjoittelussa ovat mukana oppilaitoksesta nimetty opettaja, harjoittelu- paikan ohjaaja sekä asiakas. Opiskelijan ammatti-identiteetti syntyy, kun ohjaajan ja opiskelijan välillä on hyvä ohjaus-suhde. Jotta harjoittelusta tulisi hyvä, on opiskelijan esitettävä ohjaajalle harjoittelun tavoitteet ja lähtötasokuvaus. Tavoitteet ja lähtötasokuvaus antaa ohjaajalle suuntaa mitä ohjausta opiskelija juuri tältä jaksolta haluaa ja minkälaiset valmiudet opiskelijalla on. (Vänskä ym. 2011, 150-151.) Ohjauskeskustelun merkitys ennen harjoittelujakson alkua, on käsitellä opiskelijan ajatuksia, tunteita sekä hänen laatimaa toimintasuunnitelmaa. Niin sanottu lähtötason arviointi antaa tietoa opiskelijan sen hetkisestä ammatillisesta osaamisesta ja sen avulla har-

joittelua voidaan suunnata siten, että se hyödyttäisi opiskelijan ammatillista kehittymistä mahdollisimman hyvin. (Mykrä 2007, 36.) Ohjaajan tulee perehtyä kirjalliseen suunnitelmaan ja ammatillisen kehityksen näkökulmasta antaa palautetta siitä. Näin opiskelijan itsearviointi voi kehittyä (Vänskä ym. 2011, 151-152). Ennen harjoittelun alkua voi olla myös hyödyllistä pohtia opiskelijan oppimistyyliä sekä keskustella ohjauksen ja palautteenannon menetelmistä (Mykrä 2007, 36-37).

Ohjausvuorovaikutus on aktiivinen prosessi, jonka ohjaaja ja opiskelija rakentavat yhdessä. Opetussuunnitelmassa määritetyt koulutuksen tavoitteet voivat vaikuttaa ohjausvuorovaikutukseen. Tavoitteet voivat tuntua niin opiskelijasta kuin ohjaajastakin tunnistamattomilta. Opiskelijan näkökulmasta tavoitteet voivat vaatia tarkennusta ja yksilöintiä lähtötasoon nähden. Tavoitteiden tulisi ollakin harjoittelun suunnittelussa oppimistilanteiden lähtökohta. (Vänskä ym. 2011, 154.)

Ohjauksen merkitys opiskelijan ammatillisessa kehityksessä on tukea ja edistää opiskelijan oppimista. Ohjaaja edustaa organisaatiotaan ja toimii organisaation tavoitteiden ja tehtävien mukaisesti. Oppimista tapahtuu, kun opiskelija osallistuu ohjausvuorovaikutukseen ohjaajan kanssa. Ohjausristiriitoja voi syntyä, jos ohjaaja olettaa opiskelijan olevan aktiivinen, innostunut ja oma-aloitteinen, mutta näin ei olekaan. (Vänskä ym. 2011, 151-152.) Ohjaajalta vaaditaan vahvaa ammatillista osaamista ja lisäksi kiinnostusta ohjattavan ammatilliseen kehittymiseen. Ohjaajan jatkuva arviointi ja välitön palaute tukevat ohjattavan ammatillista kehitystä. (Mykrä 2007, 11.) Vastuu toimintamallien ja tiedon hankinnasta on siirretty opiskelijalle. Opiskelijan itsenäinen rooli edistää ammatillista kehittymistä, sillä se auttaa sisäistämään tietomäärää ja näin hyödyntämään sitä käytännön hoitotyössä. (Hildén 2002, 43.)

Opiskelija saa ohjausta koko harjoittelun ajan. Ohjausta on sekä kielellistä että toiminnallista. Ohjauskeskusteluja opiskelija voi käydä ohjaajan kanssa ennen asiakkaan saapumista tai asiakastilanteen jälkeen. Opiskelijan ja ohjaajan välinen vuoropuhelu on pääasiassa verbaalista. (Vänskä ym. 2011, 151-152.) Ohjauskeskustelun keskipisteenä tulee olla opiskelija ja hänen kokemuksensa, ohjaajan tehtävänä on johtaa keskustelua ja lisäksi hän voi ottaa esille tärkeinä pitämiään teemoja. (Mykrä 2007, 26) Ohjatessaan opiskelijaa, ohjaaja tuo esiin asioita, joiden hän kokee olevan tärkeitä ammatillisen oppimisen näkökulmasta. Ohjaaja ilmaisee omaa ammatillista näkemystään ja tulkintaa, käyttämällä niiden käsitteitä opiskelijaa ohjatessa. Ohjaajan oma toiminta ja viestintä opiskelijalle, kertoo hänen omasta käsityksestään opiskelijan ohjaajana. Verbaalinen ohjaus tukee vuorovaikutuksellisuutta oppimistilanteissa ja edesauttaa sujuvaa eteenpäin viemistä. (Vänskä ym. 151-152.)

Sanattoman ja sanallisen viestinnän vuoropuhelu on erityisen tärkeää taidon oppimisen näkökulmasta (Vänskä ym. 2011, 152). Hiljainen tieto on toimintaan sisältyvää sanatonta viestintää. Hiljaista tietoa kehittyy ammatillisessa osaamisessa pitkällisen harjaantumisen tuloksena. Hiljainen tieto ilmenee ammatillisessa osaamisessa sujuvana ja intuitiomaisena työskentelynä. (Järvinen, Koivisto, Poikela & Söderström 2000, 72.) Sanatonta osallistumista ohjaustilanteessa on esimerkiksi opiskelijan työskentelyn havainnointi. Ohjaajan oman toiminta on tärkeää opiskelijalle ammatillisen kehityksen näkökulmasta. Ohjaaja voi omalla toiminnallaan näyttää mallia eli demonstroida opiskelijalle kuinka tilanteessa voidaan toimia. Tällöin sanattoman viestinnän keinot yhdistyvät sujuvasti sanalliseen ohjaukseen. Asiakastilanteissa sanattomalla viestinnällä on suuri merkitys. Sanattomalla viestinnällä voi ohjata opiskelijan toimintaa oikeaan suuntaan. Asiakastilanteissa toimintaan puuttuminen verbaalisesti, voi vaikuttaa asiakkaan ja opiskelijan välille muodostuneeseen vuorovaikutuksellisuuteen. Sanattoman viestinnän avulla ohjaaja voi eleillään vaikuttaa rakentavasti opiskelijan ja asiakkaan vuorovaikutustilanteeseen, puuttumatta siihen kumminkaan konkreettisesti. (Vänskä ym. 2011, 152-153.)

Ennen työtilannetta opiskelijan ja ohjaajan välinen keskustelu voi olla merkittävää, sillä opiskelija voi kokea asiakastilanteen jännittävänä. Ohjaajan antama sanaton ja sanallinen tuki kasvattaa opiskelijan luottamusta. (Vänskä ym. 2011, 151-152.) Ohjauskeskustelu työtilanteen jälkeen, käsittelee opiskelijan toimintaa, tunteita ja tilanteen sujuvuutta. Opiskelija on voinut joko tarkkailla ja avustaa ohjaajaa tai tehdä itse. On tärkeää että opiskelija arvioi myös itse omaa toimintaa. Näin hänen itsearviointi kehittyy. Ohjaajalta saatu rakentava palaute, puolestaan kasvattaa ammatillista osaamista. (Vänskä ym. 2011, 154-155.)

3 TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TAVOITTEET

Tutkimuksen tarkoituksena oli kuvata suuhygienistiopiskelijoiden ammatillista kehitystä Suupirssissä tapahtuvan harjoittelun aikana. Tarkoituksena oli myös kuvata, minäkalaisissa oppimistilanteissa ammatillista kehitystä tapahtui. Työn tavoitteena oli kehittää suuhygienistiopiskelijoiden harjoittelua ja palvelutoimintaa liikkuvassa suunhoidon yksikössä. Tulosten avulla Suupirssin toimintamallia voidaan kehittää siten, että se edistäisi suuhygienistien ammatillista kehittymistä mahdollisimman hyvin.

Tutkimuskysymykset ovat seuraavat:

1. Millaiset terveystieteen yleiset kompetenssit kehittyivät Suupirssi-harjoittelun aikana?
2. Millaiset suuhygienistin ammatilliset kompetenssit kehittyivät Suupirssi-harjoittelun aikana?
3. Millaiset oppimistilanteet Suupirssi-harjoittelun aikana edistivät opiskelijan ammatillista kehitystä?

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

4.1 Tutkimusmenetelmä

Toteutimme opinnäytetyömme kvantitatiivisena eli määrällisenä tutkimuksena. Tutkimuksemme on survey-tutkimus, joka perustuu tutkimusaineiston keräämiseen vakioidulla lomakkeella (Holopainen & Pulkkinen 2008). Kvantitatiivisessa tutkimuksessa tulokset saadaan numeerisessa muodossa, jotka tutkija sitten tulkitsee ja esittää olennaisen numerotiedon sanallisesti. Kvantitatiiviselle tutkimukselle on ominaista, että siinä kuvataan, millä tavoin eri asiat liittyvät toisiinsa tai eroavat toistensa suhteen. (Vilka 2007, 14.) Kuvaamme opiskelijoiden ammatillista kasvua harjoittelun aikana numeerisen tiedon pohjalta.

Tutkimuksessamme käytimme kvantitatiiviselle tutkimukselle tyypillistä standardoitua eli vakioitua kyselylomaketta (ks. liite 3), jossa vastausvaihtoehdot ovat valmiina. Kaikilta kyselyyn vastaavilta kysytään samat asiat, samassa järjestyksessä ja samalla tavalla (Vilka 2007, 28). Kyselylomakkeemme kysymykset oli jaettu kolmeen kysymyspatteriin: terveystieteen yleiset kompetenssit, suuhygienistin ammatilliset kompetenssit ja oppimistilanteet. Patterit sisälsivät yhteensä 59 väittämää. Lisäksi kyselylomake sisälsi kaksi avointa kysymystä, joilla halusimme kartoittaa opiskelijoiden kokemuksia vapaamuotoisemmin. Avoimilla kysymyksillä tavoitellaan yleisimmin vastaajien spontaaneja mielipiteitä, ja vastaamista rajoitetaan mahdollisimman vähän (Vilka 2007, 68). Aineiston keräämisen jälkeen avoimien kysymysten vastaukset ryhmiteltiin niiden asiasisältöjen mukaan.

Mittarimme vastausvaihtoehdot annettiin kolmeportaisena Likertin asteikkona, joka on erittäin käytetty järjestysasteikko mielipideväittämissä (Vilka 2007, 46). Päädyimme kolmeportaiseen asteikkoon, sillä perusjoukkomme oli pieni ja halusimme saada selkeitä tuloksia. Esimerkiksi viisiportaisella asteikoilla tuloksissa olisi ollut luultavasti liikaa hajontaa.

Kvantitatiivisen tutkimuksen muuttujat pohjautuvat usein teorioihin ja ovat käsitteellisiä asioita. Ennen mittaamista tutkijan on purettava teoreettinen tieto pienempiin osaluokkiin ja teoreettisesta kielestä arkikieleksi, tässä tapauksessa kysymyksiksi ja vastausvaihtoehdoiksi. Tätä vaihetta kutsutaan operationalisoinniksi. (Vilka 2007, 36.) Tutkimuksessamme operationalisoimme Terveystieteen ammattikorkeakoulutus 2005-työryhmän laatimat suuhygienistin ammatilliset kompetenssit (Opetusministeriö 2006). Toisena mittarin osa-alueena ovat Arenen (2006) kokoamat ammattikor-

keakoulujen yleiset kompetenssit. Lisäksi mittariin laadittiin osio oppimistilanteista. Operationalisoinnin toisesta vaiheesta puhutaan, kun tutkija aineiston saatuaan käsittelee sitä ja muuntaa sen analysoinnin avulla takaisin teoreettiselle tasolle. Onnistunut operationalisointi on edellytys tutkimuksen luotettavuudelle ja pätevyydelle. (Vilka 2007, 43.)

Kohderyhmä oli varsin suppea, 19 henkilöä. Tämän vuoksi oli perusteltua toteuttaa tutkimus kokonaistutkimuksena. Kokonaistutkimuksella tarkoitetaan sitä, että kaikki perusjoukkoon kuuluvat havaintoyksiköt, tässä tapauksessa ihmiset, mitataan (Vilka 2007, 51). Heikkilän (2008) mukaan kokonaistutkimus kannattaa tehdä, kun otoskooksi tulisi yli puolet perusjoukosta. Kokonaisotanta on mahdollinen vain pienissä perusjoukoissa. Perusjoukko on Heikkilän (2008) mukaan pieni, kun havaintoyksiköiden määrä on alle sata.

4.2 Aineiston hankinta ja analyysi

Toteutimme aineiston keräämisen oppitunnin yhteydessä, saadaksemme mahdollisimman korkean vastausprosentin. Selvitimme, milloin kohderyhmällä olisi yhteisiä oppitunteja ja sovimme tunnin opettajan kanssa sopivan ajankohdan kyselyn suorittamiselle. Paikalla oli 20 suuhygienistiopiskelijaa, joista 19 oli suorittanut harjoittelua Suupirssissä. Kerroimme tutkimuksen tarkoituksen ja ohjeistimme kyselyn täyttämässä, mainitsimme myös että vastaaminen on vapaaehtoista. Muistutimme myös, että kysely koskee Suupirssissä tapahtunutta harjoittelua. Tämän jälkeen jaoimme kyselylomakkeet, joissa oli mukana myös saatekirje (ks. liite 2) ja ohjeet (ks. liite 3). Opiskelijat saivat käyttää lomakkeen täyttämiseen haluamansa ajan, jonka jälkeen he palauttivat lomakkeet meille.

Saatuamme täytetyt kyselylomakkeet tutustuimme tuloksiin. Analysoimme tulokset SPSS-tilastointiohjelmalla. Aineisto numeroitiin, jotta se selkeyttäisi tulosten kirjaimista SPSS-tilastointiohjelmaan. Tulokset vietiin taulukoihin kysymys kerrallaan eli jokainen taulukko vastaa yhtä kysymystä (kysymykset kuusi, seitsemän ja kahdeksan ovat kahdessa taulukossa). Likert-asteikon vastausvaihtoehdot syötettiin SPSS:ään arvoilla 0= ei ollenkaan, 1= vähän ja 2= paljon. Ohjelmalla laskettiin keskiarvon lisäksi myös mediaani sekä keskihajonta, joita ei kuitenkaan käytetty tulosten esittämisessä, sillä emme kokeneet niiden antavan tuloksille lisäarvoa. N=19, mikä kertoo vastaajien lukumäärän.

4.3 Tutkimuksen eettisyys

Olemme noudattaneet tutkimuksessa hyvää tieteellistä käytäntöä. Tiedostamme, että tutkijoina olemme vastuussa tutkimukseen liittyvistä valinnoista ja tutkimusetiikan noudattaminen on velvollisuutemme. Olemme varmistaneet ettei tutkimussuunnitelma, aineiston keräys ja käsittely sekä tulosten esittäminen eivät loukkaa tutkimuksen kohderyhmää tai vaaranna heidän anonymiteettiään.

Tutkimuksen eettisyyden kannalta on keskeistä, että vastaaminen kyselyyn on vapaaehtoista, tietoja käytetään vain asianmukaiseen tarkoitukseen ja niitä käsitellään huolellisesti ja luottamuksellisesti säilyttäen vastaajien anonymius. Täytetyt kyselylomakkeet tuhotaan asianmukaisesti kun tiedot niistä on käsitelty. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2004, 27.) Tutkimuksessamme emme keränneet taustatietoja vastaajilta, sillä koimme, ettei se antaisi lisäarvoa tuloksille. Näin myöskään vastaajien yksityisyyttä ei vaarannettu.

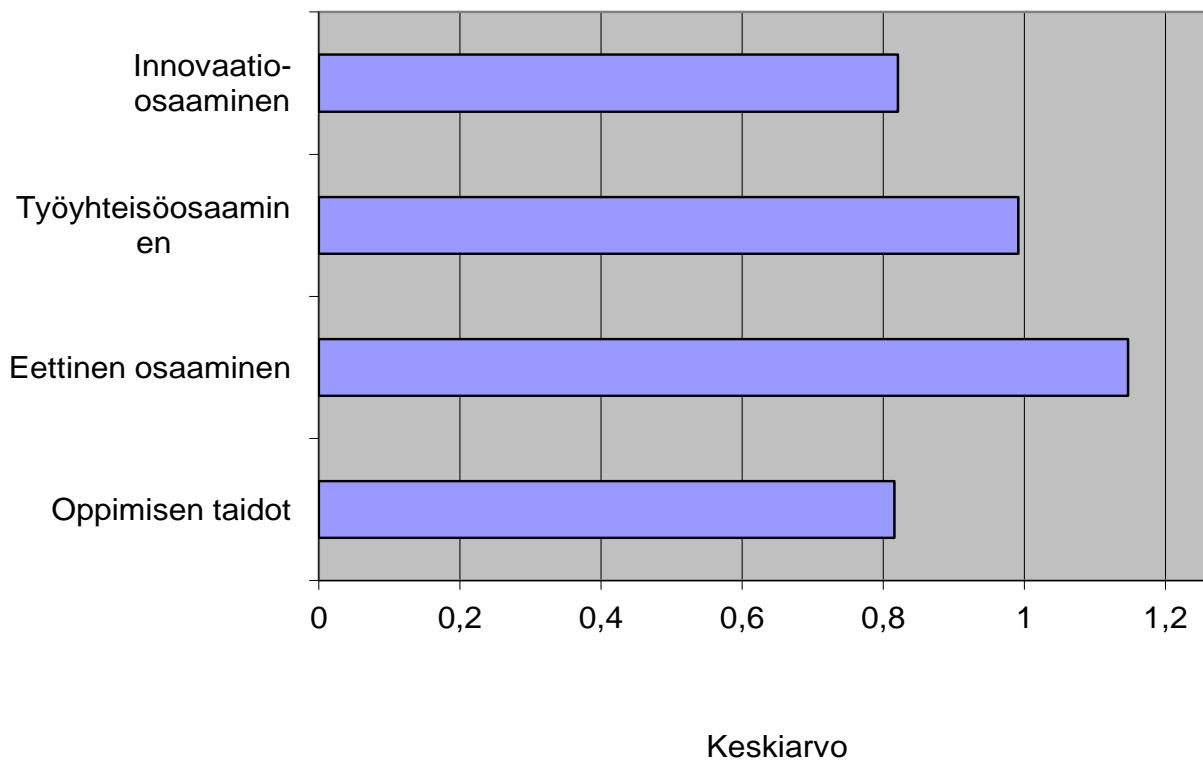
Kysely toteutettiin opetustilanteen yhteydessä. Tietoja kerättäessä tutkittaville ilmaistiin selkeästi, mihin tutkimusta käytetään ja mitä sillä pyritään saavuttamaan. Tämä informaatio annettiin perusjoukolle kyselylomakkeen saatekirjeessä sekä kerrottiin myös suullisesti lomakkeiden jaon yhteydessä.

Tutkimuksen raporttia tehdessämme kiinnitimme huomiota asianmukaiseen tekstin lainauskäytäntöön ja lähdemerkintöihin. Emme esittäneet muiden ajatuksia ominamme eli emme plagioineet.

5 TUTKIMUKSEN TULOKSET

5.1 Terveysalan yleisten kompetenssien kehitys Suupirssi-harjoittelussa

Tutkimuksen ensimmäisenä osa-alueena olivat terveysalan yleiset kompetenssit. Kuviossa 2 on esitetty osaamisalueittain laskettu keskiarvo. Sen mukaan opiskelijat kokivat kehittyneensä Suupirssi-harjoittelun aikana erityisesti eettisen osaamisen alueella. Seuraavissa kappaleissa tarkastelemme neljää yleistä kompetenssialuetta tarkemmin.

KUVIO 2. Terveysalan yleisten kompetenssien kehittyminen Suupirssi-harjoittelun aikana

5.1.1 Oppimisen taidot

Oppimisen taitojen osa-alueella vastaajat kokivat kehittyneensä ammatillisesti erityisesti yhdessä oppimisessa. Sen sijaan tiedon hankkimisessa sekä yrittäjämäisessä toimintatavassa vastaajat kokivat kehittyneensä vain vähän tai ei ollenkaan. (TAULUKKO 1.)

TAULUKKO 1. Ammatillinen kehitys oppimisen taitojen osa-alueella

Oppimisen taidot	Paljon		Vähän		Ei ollenkaan		Yhteensä	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Tiedon hankkiminen	-	-	13	68,4	6	31,6	19	100
Tiedon kriittinen arviointi	3	15,8	11	57,9	5	26,3	19	100
Yhdessä oppiminen	6	31,6	12	63,2	1	5,3	19	100
Yrittäjämäinen toimintatapa	-	-	8	42,1	11	57,9	19	100

5.1.2 Eettinen osaaminen

Eettisen osaamisen alueella opiskelijat arvioivat kehittyneensä paljon ammattieettisten periaatteiden mukaan toimimisessa sekä eettisten arvojen huomioimisessa potilasohjauksessa (n=8). Yhdeksän opiskelijaa koki kehittyvänsä paljon ammatillisesti muiden tasa-arvoisessa kohtelussa. Heikoiten kehitystä tapahtui kestävän kehityksen huomioimisessa, jossa kymmenen vastaajaa ei kokenut kehittyneensä lainkaan. Kuten kuvioista 2 voi huomata, on ammatillista kehitystä eettisen osaamisen alueella tapahtunut huomattavan monen opiskelijan kohdalla. (TAULUKKO 2; ks. myös KUVIO 2.)

TAULUKKO 2. Ammatillinen kehitys eettisen osaamisen alueella

	Paljon		Vähän		Ei ollenkaan		Yhteensä	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Eettinen osaaminen								
Vastuullinen toiminta	2	10,5	16	84,2	1	5,3	19	100
Ammattieettisten periaatteiden mukaan toimiminen	8	42,1	10	52,6	1	5,3	19	100
Muiden tasa-arvoinen kohtelu	9	47,4	8	42,1	2	10,5	19	100
Kestävän kehityksen huomioiminen	1	5,3	8	42,1	10	52,6	19	100
Eettisten arvojen huomioiminen potilasohjauksessa	8	42,1	11	57,9	-	-	19	100

5.1.3 Työyhteisöosaaminen

Työyhteisöosaamisen alueella ammatillista kehitystä näyttää tapahtuneen erityisesti sosiaalisissa taidoissa, joissa jokainen vastaaja koki kehittyneensä joko vähän (n= 14) tai paljon (n= 5). Myös työyhteisön jäsenenä toimiminen oli kehittynyt kaikkien vastaajien mielestä joko vähän (n= 15) tai paljon (n= 4). Kahdeksan vastaajaa koki, että tieto- ja viestintätekniikan hyödyntäminen ei kehittynyt ollenkaan. Työelämäyhteyksien luomisessa osa vastaajista (n=8) ei mielestään kehittynyt ollenkaan. (TAULUKKO 3.)

TAULUKKO 3. Ammatillinen kehitys työyhteisöosaamisen alueella

	Paljon		Vähän		Ei ollenkaan		Yhteensä	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Työyhteisöosaaminen								
Työyhteisön jäsenenä toimiminen	4	21,1	15	78,9	0	0	19	100
Yhteisön hyvinvointia edistävä toiminta	8	42,1	10	52,6	1	5,3	19	100
Sosiaaliset taidot	5	26,3	14	73,7	-	-	19	100
Tieto- ja viestintätekniikan hyödyntäminen	-	-	11	57,9	8	42,1	19	100
Työelämäyhteyksien luominen	2	10,5	9	47,4	8	42,1	19	100
Päätöksenteko	1	5,3	14	73,7	4	21,1	19	100

5.1.4 Innovaatio-osaaminen

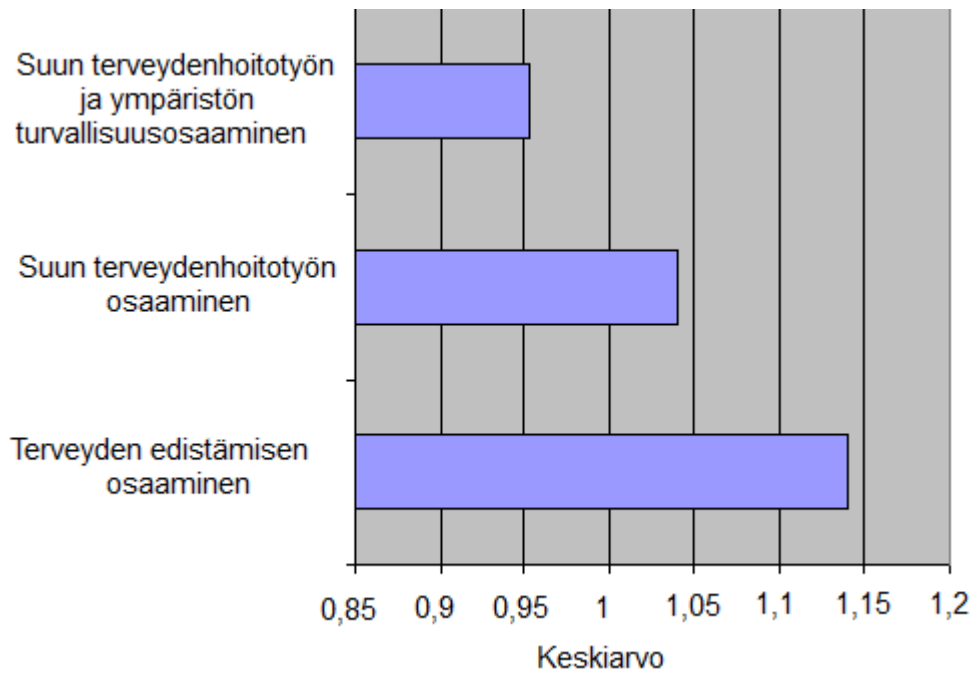
Neljännessä kysymyksessä tarkasteltiin ammatillista kehitystä innovaatio-osaamisalueella. Jokainen vastaaja koki kehittyneensä asiakaslähtöisyydessä joko paljon (n=9) tai vähän (n=10). Heikoiden ammatillista kehitystä tapahtui kohdassa taloudellisen näkökulman huomioiminen toiminnassa, jossa 12 opiskelijaa ei kokenut kehittyneensä ollenkaan. Myöskään tutkimus- ja kehittämishankkeiden toteuttaminen ei kehittynyt merkittävästi kenenkään vastaajan kohdalla. (TAULUKKO 4.)

TAULUKKO 4. Ammatillinen kehitys innovaatio-osaamisalueella

	Paljon		Vähän		Ei ollenkaan		Yhteensä	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Innovaatio-osaaminen								
Luova ongelmanratkaisu	3	15,8	11	57,9	5	26,3	19	100
Projektissa toimiminen	1	5,3	14	73,7	4	21,1	19	100
Tutkimus- ja kehittämishankkeiden toteuttaminen	-	-	10	52,6	9	47,4	19	100
Asiakaslähtöisyys	9	47,4	10	52,6	-	-	19	100
Taloudellisen näkökulman huomioiminen toiminnassa	-	-	7	36,8	12	63,2	19	100

5.2 Suuhygienistin ammatillisten kompetenssien kehitys Suupirssi-harjoittelussa

Tutkimuksen toisena osa-alueena olivat suuhygienistin ammatilliset kompetenssit. Kuviossa 3 esitetään ammatillisten kompetenssien keskiarvot osaamisalueittain. Tulokset osoittavat, että opiskelijat kokivat kehittyneensä erityisesti terveyden edistämiseen liittyvillä osa-alueilla. Turvallisuusosaamisen kehittyminen puolestaan koettiin heikoimmaksi. Seuraavissa kappaleissa tarkastelemme suuhygienistin ammatillisten kompetenssien kehittymistä yksityiskohtaisemmin.

KUVIO 3. Suuhygienistin ammatillisten kompetenssien kehittyminen

5.2.1 Terveyden edistämisen osaaminen

Ensimmäiset kysymykset koskivat ammatillista kehitystä terveyden edistämisen osa-alueella. Vastajien kokemukset jakoutuivat laajasti erityisesti kysyttäessä toimimisesta moniammatillisessa tiimissä, jossa neljä vastaajaa koki kehittyneensä paljon, mutta kuusi opiskelijaa puolestaan ei kokenut kehittyneensä ollenkaan. Lähes kaikkien vastaajien mielestä terveyden edistäminen ohjasi heidän toimintaansa (n=18).(TAULUKKO 5.)

TAULUKKO 5. Ammatillinen kehitys terveyden edistämisen osa-alueella

	Paljon		Vähän		Ei ollenkaan		Yhteensä	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Terveyden edistäminen ohjasi toimintaani	9	47,3	9	47,3	1	5,3	19	100
Toimiminen moniammatillisessa tiimissä suun terveydenhoitotyön asiantuntijana	4	21,1	9	47,4	6	31,6	19	100
Osallistuminen yhteiskunnallisella tasolla suun terveyttä edistävään toimintaan	4	21,2	13	68,4	2	10,4	19	100

5.2.2 Suun terveydenhoitotyön osaaminen

Tarkasteltaessa ammatillista kehitystä suun terveydenhoitotyön osaamisalueella kaikki vastaajat olivat mielestään kehittyneet suun terveystarkastuksen tekemisessä, suun hoitosuunnitelman laatimisessa, suun hoidon arvoimisessa sekä kiinnityskudossairauksien tunnistamisessa. Valtaosassa kysymyksistä ammatillinen kehittyminen oli vähäistä, mutta sitä kuitenkin tapahtui. Korkeimman frekvenssin sai suun terveystarkastuksen tekeminen (n=9). Vähiten kehittyivät kariuksen esiasteiden pysäyttämisen menetelmät, joissa kahdeksan opiskelijaa ei kokenut kehittyneensä ollenkaan. Farmakologisen tiedon hyödyntämisessä viisi opiskelijaa ei mielestään kehittynyt ollenkaan. (TAULUKKO 6.)

TAULUKKO 6. Ammatillinen kehitys suun terveydenhoitotyön osaamisalueella

Suun terveydenhoitotyön osaamisalue	Paljon		Vähän		Ei ollenkaan		Yhteensä	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Suun terveystarkastuksen tekeminen	9	47,4	10	52,6	-	-	19	100
Suun hoitosuunnitelman laatiminen	4	21,1	15	78,9	-	-	19	100
Suun hoidon toteuttaminen	1	5,3	17	89,5	1	5,3	19	100
Suun hoidon arvioiminen	4	21,1	15	78,9	-	-	19	100
Karieksen tunnistaminen	1	5,3	15	78,9	3	15,8	19	100
Hammas- ja suusairauksien ehkäisy	2	10,5	15	78,9	2	10,5	19	100
Karieksen esiasteiden pysäyttämisen menetelmät	1	5,3	10	52,6	8	42,1	19	100
Kiinnityskudossairauksien pysäyttämisen menetelmät	2	10,5	14	73,7	3	15,8	19	100
Kiinnityskudossairauksien tunnistaminen	4	21,1	15	78,9	-	-	19	100

Kiinnityskudossairauksien hoito	3	15,8	14	73,7	2	10,5	19	100
Suunhoidon välineiden käytön ohjaus	4	21,1	12	63,2	3	15,8	19	100
Suun hoidon tuotteiden käytön ohjaus	4	21,1	13	68,4	2	10,5	19	100
Farmakologisen tiedon hyödyntäminen	-	-	14	73,7	5	26,3	19	100

5.2.3 Suun terveydenhoitotyön ja ympäristön turvallisuusosaaminen

Suun terveydenhoitotyön ja ympäristön turvallisuusosaamisalueella vastaajien kokemukset vaihtelivat melko paljon. Useimmilla osa-alueilla valta-osa vastaajista kokee kehittyneensä vähän. Loput vastaajista näyttävät useissa kysymyksissä sijoittuvan melko tasaisesti vastausvaihtoehtoihin ”paljon” tai ei ”ollenkaan”. Suurin osa opiskelijoista (n=15) oli sitä mieltä, että Suupirssi-harjoittelu ei kehittänyt ensiaputaitojen osaamista. (TAULUKKO 7.)

TAULUKKO 7. Ammatillinen kehitys suun terveydenhoitotyön ja ympäristön turvallisuusosaamisalueella

	Paljon		Vähän		Ei ollenkaan		Yhteensä	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Suun terveydenhoitotyön ja ympäristön turvallisuusosaamisalue								
Vastaanoton toimintavalmiudesta huolehtiminen	6	31,6	9	47,4	4	21,1	19	100
Käytettävien materiaalien oikeanlainen käyttö	5	26,3	11	57,9	3	15,8	19	100
Hoitoyksikön aseptiikka	4	21,1	11	57,9	4	21,1	19	100
Henkilökohtainen aseptiikka	4	21,1	11	57,9	4	21,1	19	100
Koneiden ja laitteiden ergonominen käyttö	2	10,5	11	57,9	6	31,6	19	100
Koneiden ja laitteiden turvallinen käyttö	4	21,1	12	63,2	3	15,8		100
Turvallinen potilashoito	6	31,6	11	57,9	2	10,5	19	100
Potilastietojen kirjaaminen	4	21,1	13	68,4	2	10,5	19	100
Ensiaputaidot	-	-	4	21,1	15	78,9	19	100

5.3 Ammatillinen kehitys oppimistilanteissa

Kyselylomakkeen kolmannessa osassa tutkittiin opiskelijoiden ammatillista kehitystä erilaisissa oppimistilanteissa. Lähes kaikki vastaajat (n=18) kokivat, että oppimistilanteissa kehityttiin ammatillisesti joko paljon tai vähän. Näitä ammatillista kehitystä edistäviä oppimistilanteita olivat työtehtävien itsenäinen suorittaminen, vuorovaikutuksellinen asiakastilanne sekä vuorovaikutus kokeneempien alan ammattilaisten kanssa. Ohjausmenetelmistä opiskelijat kokivat hyödyllisimmiksi manuaalisen ohjauksen sekä ohjauksen asiakastilanteen yhdeydessä. Sen sijaan ohjaajan siirtämä hiljainen tieto, ohjauskeskustelut sekä opintosuunnitelmassa määritellyt harjoittelun tavoitteet eivät olleet vastaajien mielestä kovin merkittäviä ammatillisen kehityksen edistäjiä. (TAULUKKO 8.)

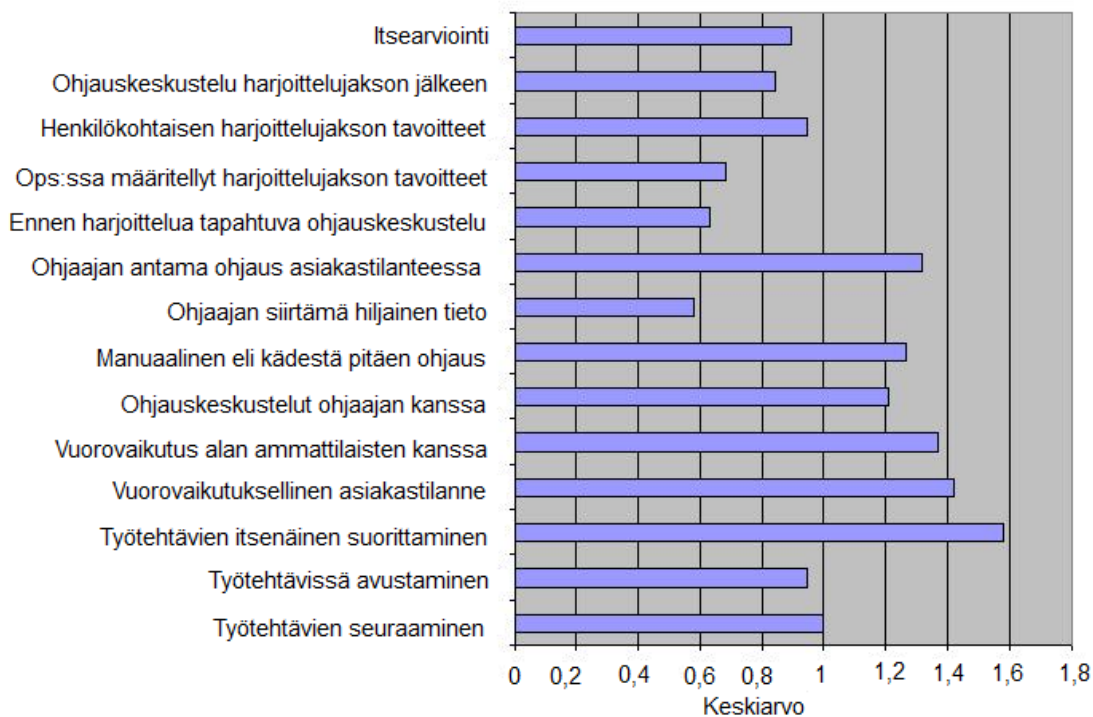
TAULUKKO 8. Ammatillinen kehitys oppimistilanteissa

Ammatillista kehitystä edisti	Paljon		Vähän		Ei ollenkaan		Yhteensä	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Työtehtävien seuraaminen	3	15,8	13	68,4	3	15,8	19	100
Työtehtävissä avustaminen	3	15,8	12	63,2	4	21,1	19	100
Työtehtävien itsenäinen suorittaminen	12	63,2	6	31,6	1	5,3	19	100
Vuorovaikutuksellinen asiakastilanne	9	47,4	9	47,4	1	5,3	19	100
Vuorovaikutus kokeneempien alan ammattilaisten kanssa	8	42,1	10	52,6	1	5,3	19	100
Ohjauskeskustelut ohjaajan kanssa	7	36,8	9	47,4	3	15,8	19	100
Manuaalinen eli ”kädessä pitäen” ohjaus	7	36,8	10	52,6	2	10,5	19	100
Ohjaajan siirtämä hiljainen tieto eli sanaton	-	-	11	57,9	8	42,1	19	100

viestintä

Ohjaajan antama ohjaus asiakastilanteissa	7	36,8	11	57,9	1	5,3	19	100
Ennen harjoittelua tapahtuva ohjauskustelu	1	5,3	10	52,6	8	42,1	19	100
Opintosuunnitelmassa määritellyt harjoittelun tavoitteet	-	-	13	68,4	6	31,6	19	100
Henkilökohtaiset harjoittelujakson tavoitteet	2	10,5	14	73,7	3	15,8	19	100
Ohjauskustelu harjoittelujakson jälkeen	3	15,8	10	52,6	6	31,6	19	100
Itsearviointi	2	10,5	13	68,4	4	21,1	19	100

Kuviossa 4 on esitetty ammatillinen kehitys oppimistilanteissa keskiarvon avulla.

KUVIO 4. Ammatillista kehitystä edistävät oppimistilanteet

5.4 Opiskelijoiden kokemuksia ja kehitysehdotuksia

Ensimmäisessä avoimessa kysymyksessä kysyttiin, kuinka opiskelijat kokivat Suupirssi-harjoittelun kehittäneen heidän ammattitaitoaan. Vastauksista nousi selkeästi esille erityisryhmien, erityisesti kehitysvammaisten suun terveydenhoitoon liittyvä toiminta, kuten seuraavasta vastauksesta käy ilmi:

”Sain käytännön kokemusta sellaisista asiakasryhmistä, jotka eivät käy hammasklinikan asiakkaina kehitysvammaiset, huonokuntoiset ikääntyneet”.

Suupirssin koettiin myös antaneen uusia kokemuksia. Toimintaympäristö, laitteet ja asiakkaat olivat erilaisia, mihin koulun klinikassa oli totuttu. Aineistosta erottui myös ryhmä, jonka mielestä Suupirssi harjoittelu ei ollut kehittänyt ammattitaitoa mitenkään

Toisessa avoimessa kysymyksessä opiskelijoilta tiedusteltiin kuinka Suupirssin toimintaa voitaisiin kehittää, jotta se vahvistaisi opiskelijoiden ammatillista kehittymistä nykyistä paremmin. Moni opiskelija kaipasi parempaa perehdytystä ennen Suupirssi harjoittelua:

”Laitteiden käyttökoulutus juuri ennen pirssiin menoa, muuten asiat unohtuvat”

Pirssipäiviä pitäisi myös olla opiskelijoiden mielestä enemmän. Suupirssi -harjoittelun ajankohtaa opiskelijat pohtivat seuraavasti:

”Pitäisikö Suupirssi –harjoittelu toteuttaa vasta 2. klinikkaharjoittelun aikaan? Tällöin opiskelijalla olisi enemmän kokemusta/osaamista potilastyöskentelystä”

Vastauksissa tuli myös esille seuraavia osaamisen kehittymisen estäviä seikkoja: aikataulu oli liian kiireinen, Suupirssin laitteiden toiminnassa oli ollut jonkin verran häiriöitä, Suupirssiin toivottiin lisää lapsiasiakkaita. Kehitysehdotuksia saivat myös: Suupirssin ergonomia, opiskelijalle mahdollisuus toimia itsenäisemmin, opiskelijoiden kehitysehdotusten parempi huomiointi sekä perehdyttämisen kehittäminen siten, että jo Suupirssissä ollut opiskelija voisi opastaa uusia opiskelijoita.

6 POHDINTA

6.1 Tutkimuksen luotettavuus

Reliabiliteetti eli luotettavuus tarkoittaa tulosten tarkkuutta. Kriittinen ja tarkka tulosten tarkastelu edesauttaa reliabiliteettia. (Heikkilä 2008, 30). Tutkimuksen luotettavuutta voidaan tarkastella sekä mittaamisen ja aineiston keruun suhteen, että tulosten luotettavuutena. Tutkimuksen luotettavuus perustuu pitkälti käytetyn mittarin luotettavuuteen, eli tarkoituksenmukainen mittari on koko tutkimuksen perusta. Käytettävän kyselylomakkeen tulee olla yksiselitteinen ja selkeä. (Hirsjärvi ym. 2004, 191). Työssämme käytettiin lyhyitä kysymyksiä, joita on helppo ymmärtää ja niillä vältetään kaksoismerkityksiä.

Reliabeli tutkimus on toistettavissa samoin tuloksien myös toisen tutkijan tekemänä. Tutkimuksen reliabiliteettia on syytä pohtia ennen ja jälkeen tutkimuksen. Reliabiliteettiin liittyvät esimerkiksi vastausprosenttien ja mahdollisten mittavirheiden tai mittarin epätarkkuuden pohtiminen. (Vilkkä 2007, 150.) Tutkimuksemme perusjoukko oli melko pieni, joten reliabiliteetin varmistamiseksi olisi hyvä tehdä samankaltainen tutkimus myöhemmin uudelleen myös toisella opiskelijaryhmällä ja vertailla tuloksia. Pienen perusjoukon vuoksi myös vastausprosentti on erittäin tärkeä. Tutkimuksemme aineisto on niin suppea, ettei tuloksia voi yleistää. Se kuvaa kuitenkin kyseessä olleen opiskelijaryhmän kokemuksia ammattitaidon kehittymisestä ja antaa suuntaviivoja Suupirssin toimivuudesta oppimisympäristönä.

Validiteetilla eli pätevyydellä tarkoitetaan systemaattisen virheen puuttumista. Jos tutkimus on kyennyt mittaamaan tutkimuskysymyksissä määriteltyjä ongelmia, on tutkimus pätevä. Kun mitattavat käsitteet sekä muuttujat ovat tarkasti määritellyt, ovat mittaustulokset valideja. Validiteettiin vaikutimme kyselylomakkeen kysymysten muodostamisella. Kysymykset kattavat tutkimusongelman ja ne mittaavat yksiselitteisesti oikeita asioita. Nämä vaikuttavat validin tutkimuksen toteutumiseen. (Heikkilä 2008, 30; Holopainen ym. 2008). Kyselylomakkeessa kysymykset tulee esittää niin, että niiden informaatioarvo on mahdollisimman suuri. Tutkimuksen tulee olla muutenkin hyödyllinen ja käyttökelpoinen, jolla saavutetaan uutta tietoa. (Heikkilä 2008, 31-32.) Työssämme kiinnitimme huomiota huolelliseen operationalisointiin ja tutkimuskysymysten määrittelyyn.

Objektiivisuus eli puolueettomuus tarkoittaa tutkimuksessamme sitä, etteivät omat mielipiteemme tai näkemyksemme vaikuttaneet tutkimusprosessiin. Hyvässä tutki-

muksessa yhdistyy myös tehokkuus ja taloudellisuus. Taloudellisuus ilmenee hyödyn ja kustannusten tasapainosta. Opinnäytetyöstämme emme saavuttaneet rahallista hyötyä, mutta kokemuksena se oli arvokas ja mahdollisesti lisäsi tutkittavien tietoutta omasta osaamisestaan ja tulevasta ammatistaan. (Heikkilä 2008, 31.)

6.2 Tutkimustulosten tarkastelu

Tutkimuksen ensimmäinen osa-alue oli terveysalan yleisen kompetenssien kehitys Suupirssi-harjoittelussa. Yleisistä kompetensseista opiskelijat kokivat kehittyneensä erityisesti eettisen osaamisen alueella. Yleisten kompetenssien määrittelyssä eettisen osaamisen katsotaan koostuvan esimerkiksi vastuullisesta toiminnasta ja tasa-arvoisuudesta. (Savonia-ammattikorkeakoulu 2011c). Tutkimuksessamme opiskelijat kokivat kehittyneensä erityisryhmiin kuuluvien asiakkaiden kohtaamisessa, oletettavasti tämä on kehittänyt myös opiskelijoiden eettistä osaamista. Myös Ruoho, Sipponen ja Sjöblom (2010) ovat aikaisemmin opinnäytetyössään tutkineet suuhygienistiopiskelijoiden ammatillista kasvua, ammattitaitoa edistävässä Studental-työtoiminnassa Turun ammattikorkeakoulussa ja heidän tutkimustulostensa perusteella eettisen osaamisen taidot koettiin erinomaisiksi. Tämä osoittaisi, että suuhygienistiopiskelijat kokevat eettiset periaatteet tärkeiksi työskennellessä erilaisten ihmisten parissa. Yleisistä kompetensseista myös työyhteisöosaaminen kehittyi. Työyhteisöosaamiseen kuuluvat esimerkiksi työyhteisön jäsenenä toiminen sekä viestintä- ja vuorovaikutustaidot. (Savonia-ammattikorkeakoulu 2011c.) Suupirssissä opiskelija toimii osana tiimiä ja sosiaalista kanssakäymistä tapahtuu niin asiakkaiden kuin ohjaajan ja opiskelijatovereiden kanssa. Innovaatio-osaamisen alueella kaikki opiskelijat kokivat kehittyneensä asiakaslähtöisyydessä. Asiakaslähtöisyys on suuhygienistin työssä keskeistä. Suuhygienistin asiakaskunta on moninaista, ja suuhygienistin täytyy pystyä huomioimaan asiakkaiden tarpeet yksilöllisesti. (Opetusministeriö 2006, 93). Suupirssissä asiakaskunnan vaihtelevuus korostuu erityisesti ja opiskelijat pääsevät hoitamaan eri elämäntilanteissa olevia asiakkaita. Suupirssin toiminta-ajatuksena on, että opiskelijat oppivat työskentelemään taloudellisesti ja tulosvastuullisesti ja näin kehittävät myös yrittäjyystaitojaan. (Savonia-ammattikorkeakoulu 2010.) Huomionarvoista on, että tutkimuksessamme valtaosa opiskelijoista ei kokenut yrittäjämäisen toimintatavan kehittyneen ollenkaan Suupirssi-harjoittelun aikana.

Tulosten perusteella näyttäisi siltä, että suuhygienistin ammatillisista kompetensseista painottui terveyden edistämisen osa-alueen kehitys harjoittelun aikana. Terveyden edistäminen ja suun sairauksien ennaltaehkäisy on suuhygienistin työn lähtökohta (Heikka ym. 2009, 168), joten on positiivista että opiskelijat kokevat tämän alueen

vahvaksi jo opintojen aikana. Suuhygienistin kompetensseista opiskelijat kokivat kehittyneensä ammatillisesti turvallisessa potilashoidossa. Lisäksi opiskelijoiden taidot karttuivat perustoimenpiteissä, kuten suunterveystarkastuksen tekemisessä, suun hoidon toteuttamisessa ja hoitosuunnitelman laatimisessa. Bennerin (1989) ammatillisen kehityksen mallin mukaan noviisitasolla oleva opiskelija pystyy toimimaan työelämän normaaleissa tilanteissa ja soveltaa tietojaan ja taitojaan käytäntöön yksinkertaisissa tilanteissa. Suupirssissä opiskelijat voivat harjoitella suuhygienistin perustaitoja, mutta myös kohdata haastavampia tilanteita.

Oppimistilanteisiin liittyvien kysymysten kautta halusimme saada tietoa, minkälaisen tilanteiden yhteydessä opiskelijat kokivat ammatillista kehitystä tapahtuneen. Polon (2005,50) mukaan ammatillinen kehitys tapahtuu käytännön kautta, omaa ammattia harjoittamalla. Tutkimuksessamme teimme samankaltaisia havaintoja, sillä lähes jokainen opiskelija koki kehittyneensä juuri työtehtävien itsenäisen suorittamisen kautta. Suuhygienistin kompetensseihin kuuluu olennaisena osana erilaisten ihmisten kohtaaminen sekä viestintä- ja vuorovaikutustaidot (Opetusministeriö 2006, 93). Opiskelijat kokivat asiakastilanteiden sekä vuorovaikutuksen alan kokeneempien ammattilaisten kanssa olevan hyviä ammatillisen kehityksen edistäjiä.

Avoimissa kysymyksissä opiskelijoita pyydettiin kertomaan kuinka he kokivat Suupirssi-harjoittelun kehittäneen heidän ammattitaitoaan, lisäksi heiltä pyydettiin kehitysehdotuksia Suupirssin toimintamalliin. Opiskelijat kokivat Suupirssi-harjoittelun käytännön toteutuksessa olevan vielä kehittämistä. Anna-Elina Jäntti (2011) tutki aiemmin Suupirssiä työturvallisuuden näkökulmasta, ja samat teemat nousivat esille myös hänen tutkimustuloksissa. Erityisesti perehdytys on jäänyt monen opiskelijan mielestä puutteelliseksi. Kuitenkin perehdytys on tärkeä harjoittelun onnistumiseen liittyvä tekijä. Hyvä perehdytys ehkäisee työpaikkatapaturmia, virheitä sekä vaaratilanteita. Tällöin opiskelijan on hyvä lähteä tekemään työtä turvallisella mielellä ja hyvällä motivaatiolla. (Rainio 2010, 2-3.) Suupirssissä perehdytystä voisi kehittää esimerkiksi laatimalla perehdytysmateriaalia tai ottamalla käyttöön mallin, jossa kokeneempi opiskelija toimii perehdyttäjänä ja eräänlaisena mentorina harjoittelijalle. Mahdollisesti myös pidempi harjoitteluaika opiskelijaa kohden Suupirssissä toisi selkeyttä harjoitteluun ja edistäisi ammatillista kehitystä. Myös harjoittelun ajankohtaa on opiskelijoiden mielestä syytä pohtia. Suupirssi-harjoittelun aikana asiakaskunta on moninaista, ja ensimmäisiä asiakaskontakteja kohtaavilla opiskelijoilla ei välttämättä ole vielä valmiuksia kohdata haastavampia asiakkaita. Tällöin vaarana on, että hoitotilanne epäonnistuu sekä opiskelijan, että asiakkaan näkökulmasta. Toisaalta on syytä muistaa, että ammatillinen kehitys vaatii uusien kokemusten rohkeaa kohtaamista. Epäonnistuneetkin

suoritukset luovat oppimiskokemuksia ja edistävät näin ammatillista kehitystä. (Janhonen ym. 2005,16.) Haastellisiakaan tilanteita ei siis ole syytä vältellä, jos varmistetaan että potilasturvallisuus ei vaarannu.

Tutkimuksemme tulokset osoittavat, että Suupirssi oppimisympäristönä on ammatillista kehitystä edistävä, ja siellä kohdataan erilaisia oppimistilanteita ja asiakkaita kuin perinteisessä klinikkaharjoittelussa. Tämä tutkimus on tehty ainoastaan yhdelle opiskelijaryhmälle, joten tuloksia ei voida yleistää. Jotta Suupirssistä toimintaympäristönä saataisiin tarkempaa kokonaiskuvaa, tulisi kokemuksia kartoittaa ehdottomasti myös tulevien Suupirssissä toimivien opiskelijaryhmien kohdalla. Olemme tällä opinnäytetyöllämme halunneet tutkia Suupirssiä ammatillisen kehityksen edistäjänä sekä oppimisympäristönä. Opiskelijoiden kokemukset auttavat toivottavasti myös ohjaajia tulevien harjoittelujaksojen suunnittelussa. Tutkimuksessamme käy ilmi muutamia osa-alueita, joilla ammatillista kehitystä ei opiskelijoiden mielestä juurikaan tapahtunut. Ehkä tulevaisuudessa kannattaa pohtia, kuinka Suupirssi saataisiin kehittämään opiskeijoiden yrittäjämäistä toimintatapaa. Suupirssi tarjoaa myös hyvät puitteet tutkimus- ja kehittämishankkeiden toteuttamiseen. Nyt tämä ei vielä tullut ilmi tuloksissa, mutta ehkä jatkossa tätäkin osa-aluetta voidaan hyödyntää enemmän. Suupirssi on valtakunnallisesti uusi ja innovatiivinen suunhoitoyksikkö, joten tutkimustuloksia voidaan jatkossa hyödyntää myös kehitettäessä uusia, samankaltaisia oppimisympäristöjä.

6.3 Oman oppimisen arviointi

Aloittaessamme opinnäytetyöprosessia meillä ei juuri ollut kokemusta ammattikorkeakoulutason opinnäytetyön tekemisestä. Tutustuimme savonia-ammattikorkeakoulun opinnäytetyön ohjausmateriaaliin. Päätettyämme opinnäytetyön aiheen aloimme hankkia teoretietoa ja aikaisempia tutkimuksia. Käytimme eri tiedonhakumenetelmiä ja jouduimme arvioimaan kriittisesti lähteiden luotettavuutta. Koimme kansainvälisten tutkimusten ja lähteiden etsimisen ja hyödyntämisen osittain haasteelliseksi.

Huomasimme teoriaosaa kirjoittaessamme, että tutkimuskysymykset sekä työn tarkoitus muokkautuivat itsestään. Sisällön rajaaminen oli osittain haasteellista, koska aihe oli mielestämme aika laaja. Mietimme yhdessä mitä asioita laitamme teoretietoon, jotta sisältä vastaisi opinnäytetyömme aihetta. Koska kirjoittajia oli kolme, tekstiä piti muokata jotta siitä tuli yhdenmukainen. Kirjoittamisen myötä tekstin tuottami-

nen mielestämme helpottui. Kyselylomakkeen tekeminen oli uutta ja vaati yllättävän paljon aikaa. Ensimmäisen version jälkeen kyselylomake sai uuden ilmeen useamman kerran. Olimme kuitenkin tyytyväisiä lopulliseen versioon.

Aineiston kerääminen oli uusi ja jännittävä tilanne. Kaikki sujui kuitenkin rauhallisesti ja odotustemme mukaan. Mietimme etukäteen kuinka paljon vastaajia on paikalla ja kuinka halukkaita kohderyhmämme on osallistumaan kyselyymme. Kyselyyn vastaaminen oli kuitenkin vapaaehtoista. Kaikki kuitenkin sujui hyvin ja kaikki paikalla olleet vaikuttivat kiinnostuneilta ja osallistuivat mielellään tutkimukseemme. Analysoiminen oli mielenkiintoista, mutta myös vaativaa. Tulosten ilmaisu ei ollutkaan niin yksinkertaista kuin kuvitelimme. Huomasimme, että valitsemamme asteikko antoi negatiivisen sävyn tulkitsemiseen. Vaihtoehtoina oli ”paljon, vähän, ei ollenkaan”. ”Vähän” vaihtoehto olisi voinut olla esimerkiksi ”jonkin verran”, jolloin tulkinnassa ammatillinen kehitys olisi tullut esiin positiivisena.

Aikataulumme muuttui useasti opinnäytetyöprosessin aikana. Tutkimussuunnitelman tekemiseen ja muokkaamiseen kului paljon aikaa. Kun näytti siltä, että emme edenneet, tunsimme suurta painetta valmistumisen suhteen. Myös yksityiselämän suunnitelmat muuttuivat valmistumisen viivästyessä. Koimme, että viimeisen vuoden harjoittelut sekä teoriaopinnot olivat osa syy työn viivästyemiseen. Harjoittelut hidastivat etenemistä siksi, että jokainen meistä oli eri paikkakunnalla. Teoriaopintoihin liittyi kirjallisia tehtäviä, joihin kului paljon aikaa. Tutkimussuunnitelman läpi saatuamme, koimme, että opinnäytetyöprosessi eteni halutulla tavalla. Tämä motivoi meitä ja innosti työstämään opinnäytetyötä tiiviisti.

Näemme opinnäytetyön prosessina, joka on kehittänyt ammatillista tietoutta, ryhmätyöskentelytaitoja ja kasvattanut meitä ammatillisesti sekä henkisesti. Opinnäytetyöprosessin aikana kehityimme kontrolloimaan toimintaamme ja oppimistamme. Sosiaalisesta näkökulmasta prosessi oli merkityksellinen siinä että opimme toinen toisiltamme ja vaihdoimme näkökulmia sekä kokemuksiamme. (Järvinen ym. 2000, 103.) Valmiutemme kerätä luotettavaa tutkimus- ja kehittämistoiminnan-aineistoa sekä aineiston analysointi ja tulosten raportointi kehittyi (Metropolia 2010). Opimme tulkitsemaan havaintojamme aikaisempien tietojen pohjalta ja keräämistämme aineistoista ja näin muodostaa käsitystä tutkittavasta kohteesta (Ojanen 2006, 53). Opinnäytetyön myötä tietoisuus suuhygienistin ammatillisista kompetensseista vahvistuivat. Valmistuvina suuhygienistiopiskelijoina meillä on tuoreessa muistissa omat harjoittelukokemukset, siksi aiheen ymmärtäminen ja sisäistäminen on helpompaa. Prosessi on

ollut vaativa, mutta myös palkitseva. Tärkeintä on, että koemme tehneemme parhaamme ja voimme olla tyytyväisiä lopulliseen työhön.

LÄHTEET

Arene. 2006. *Ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden yleiset kompetenssit* [verkkojulkaisu], [viitattu 28.9.2011]. Saatavissa: <http://www.ncp.fi/ects/>

Benner, P. 1989. *Aloittelijasta asiantuntijaksi*. Porvoo: WSOY.

Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista A 15.5.2003/352. Finlex.
Lainsäädäntö [viitattu 18. 3 2011]. Saatavissa:
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030352>.

Heikka, H., Hiiri, A., Honkala, S., Keskinen, H. & Sirviö, K. 2009. *Terve suu*. Helsinki: Duodecim.

Heikkilä, T. 2008. *Tilastollinen tutkimus*. Helsinki: Edita Prima oy.

Heinonen, N. 2004. *Terveysalan koulutuksen työssäoppiminen ja ohjattu harjoittelu*. Suositus sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköille. Sosiaali- ja terveysministeriö. Helsinki.

Hildén, R. 2002. *Ammatillinen osaaminen hoitotyössä*. Helsinki: Tammi.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2004. *Tutki ja kirjoita*. 10, osin uudistettu laitos. Helsinki: Tammi.

Holopainen, M & Pulkkinen, P. 2008. *Tilastolliset menetelmät*. Oppimateriaalit Oy. Helsinki: WSOY.

Honka, J., Lampinen, L. & Vertanen, I. 2000. *Kohti uutta opettajuutta toisen asteen ammatillisessa koulutuksessa, skenaariot opettajan työn muutoksista ja opettajien koulutustarpeista vuoteen 2010*. Helsinki: Hakapaino.

Janhonen, S.& Vanhanen-Nuutinen, L. 2005. *Kohti asiantuntijuutta*. Helsinki: WSOY.

Jäntti, A.-E. 2011. *Suupirssi työympäristönä – piskelijöiden kokemuksia liikkuvan suunhoitoyksikön työturvallisuudesta*. Kuopio: Savonia ammattikorkeakoulu, suun terveydenhuolto koulutusohjelma. Opinnäytetyö.

Järvinen, A., Koivisto, T & Poikela E. 2000. *Oppiminen työssä ja työyhteisössä*. Porvoo: WSOY.

McCann, A.L., Campbell, P.R. & Schneidermann, E.D. 2001. *A performance Examination for Assessing Dental Hygiene Competencies*. *The Journal of Dental Hygiene* 75 (4),291-304.

Metropolia. 2010. Opinto-opas. *Tutkimus- ja kehittämisosaaminen* [verkkójulkaisu]. Hammastekniikan koulutusohjelma [viitattu 22.2.12]. Saatavana: <http://opinto-opas-ops.metropolia.fi/index.php?rt=index/nuoretJaAikuiset/SM11S1/31814&lang=fi>.

Mykrä, T. 2007. *Työpaikkaohjaaja oppimisen edistäjänä -Opiskelijan ohjaaminen ja arviointi työpaikalla*. Helsinki: Educa-instituutti.

Ojanen, S. 2006. *Ohjauksesta oivallukseen*. Ohjausteorian käsittelyä. Helsinki: Yliopistopaino.

Opetusministeriö 2006. *Ammattikorkeakoulusta terveydenhuoltoon* [verkkójulkaisu]. Koulutuksesta valmistuvien ammatillinen osaaminen, keskeiset opinnot ja vähimmäisopintopisteet. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2006: 24 [viitattu 17.3.2011]. Saatavana: http://www.minedu.fi/OPM/Julkaisut/2006/Ammattikorkeakoulusta_terveydenhuoltoon.html.

Pietikäinen, P. 2009. *Ammatillisen osaamisen kehittyminen suuhygienistikoulutuksessa -Suuhygienistiopiskelijoiden näkökulma*. Pro gradu-tutkielma. Turun Yliopisto. Hoitotieteen laitos.

Pohjonen, P. 2005. *Työssäoppiminen*. Jyväskylä: PS-kustannus.

Polo, S. 2005. *Ammatillisen osaamisen kehittäminen on jatkuvaa ja luonnollista toimintaa työelämässä* [verkkójulkaisu], [viitattu 20.3.2011]. Saatavana: www.viestinhallinta.fi/out/Polo,%20Osaaminen.pdf.

Rainio P. Kuntatyö 2010. *Rekrytointiopas kunta-alalle* [verkkójulkaisu]. Suomen Kuntaliitto [viitattu 9.2.2012]. Saatavana: <http://hosted.kuntaliitto.fi/intra/julkaisut/pdf/p050616134741K.pdf>.

Ruoho, K., Sipponen, J. & Sjöblom, K. 2010. *Suuhygienistiopiskelijoiden ammatil-linen kasvu ammattitaitoa edistävässä Ruisklinikka/ Studental-työtoiminnassa*. Turun ammattikorkeakoulu, suun terveydenhuollon koulutusohjelma. Opinnäytetyö.

Savonia ammattikorkeakoulu, 2009. *Suuhygienisti (AMK) Opetussuunnitelma, syksy 2009* [verkkojulkaisu], [viitattu 20.1.2011]. Saatavana:

http://webd.savonia.fi/moodle/tertta/yhteiset_tiedotteet/opsit/suuhygienistit_ts9s_ops.pdf.

Savonia-ammattikorkeakoulu. 2011a. *OHA-info* [verkkojulkaisu],

[viitattu 18. 3 2011]. Saatavana: <http://webd.savonia.fi/tertta/oha/frame.html>.

Savonia-ammattikorkeakoulu. 2011b. *Hankkeet* [verkkojulkaisu],

[viitattu 17.8.2011]. Saatavana:

<http://portal.savonia.fi/amk/tktoiminta/hankkeet/lista?id=208>.

Savonia-ammattikorkeakoulu. 2011c. *Suun terveydenhuollon koulutusohjelman opetussuunnitelma vuonna 2011 aloittaneille opiskelijoille* [verkkojulkaisu], [viitattu 2.10.2011]. Saatavana:

<http://portal.savonia.fi/amk/opiskelijalle/opetussuunnitelmat/sosiaali-ja-terveysala-kuopio?konr=2490&yks=KS>.

Savonia-ammattikorkeakoulu, Terveysalan yksikkö. 2010. *Suupirssi* [verkkojulkaisu],

[viitattu 2011]. Saatavana: <http://www.suupirssi.fi/etusivu.shtml>.

Sirviö, K. 2010. Yliopettaja. *Suupirssiharjoittelu*. Suullinen keskustelu, kevät 2010.

Kuopio.

Vesterinen, M.-L. 2002. *Ammatillinen harjoittelu osana asiantuntijuuden kehittymistä ammattikorkeakoulussa*. Väitöskirja. Jyväskylän yliopisto. Jyväskylä studies in Education, Psychology and Social Research.

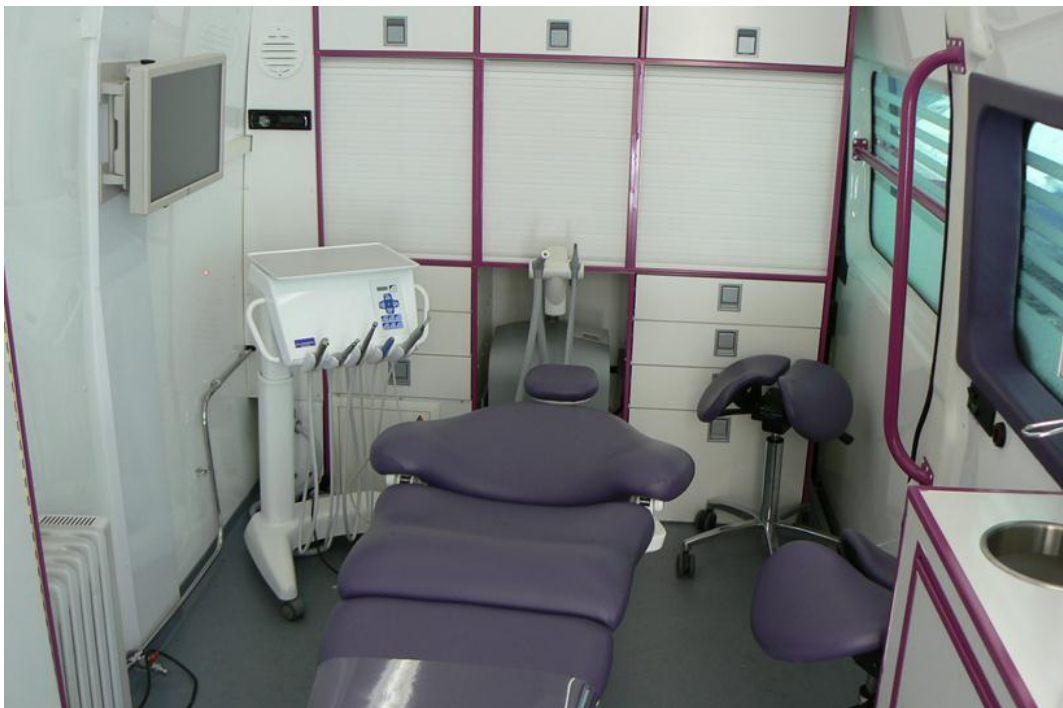
Vilka, H. 2007. *Tutki ja mittaa, määrällisen tutkimuksen perusteet*. Helsinki: Tammi.

Vänskä, K., Laitinen-Väänänen, S., Kettunen, T. & Mäkelä, J. 2011. *Onnistuuko ohjaus*. Helsinki: Edita Prima

KUVIA SUUPIRSSISTÄ

Kuva 2 Suupirssi (kuva Marja Äijö)

Kuva 1. Suupirssin sisätilaa (kuva Esko Hokkanen)

Liite 2**SAATEKIRJE**

Hei!

Opiskelemme suuhygienisteiksi Savonia-ammattikorkeakoulussa. Teemme opinnäytetyötä, jonka tarkoituksena on selvittää Suupirssi-harjoittelussa olleiden suuhygienisti-opiskelijoiden ammatillista kehitystä. Tutkimuksesta saadun tiedon avulla voidaan kehittää Suupirssiin liittyvää oppimistoimintamallia.

Jokaisen vastaajan osuus on erittäin tärkeä. Vastauksesi käsitellään luottamuksellisesti henkilötietojanne paljastamatta. Vastaukset hävitetään asianmukaisesti silppurissa.

Ammatillista kehitystä Suupirssi -harjoittelun aikana arvioidaan asteikolla, jonka vastausvaihtoehdot ovat:

Paljon

Vähän

Ei ollenkaan

Kiitos osallistumisestasi!

Ystävällisin terveisin:

Kauppinen Riina [riina.m.kauppinen@edu.savonia.fi]

Kurula Milla [milla.kurula@edu.savonia.fi]

Martikainen Tiina [tiina.martikainen@edu.savonia.fi]

KYSELYLOMAKE

Terveysalan yleiset kompetenssit

1. Kehityin ammatillisesti seuraavilla oppimisen taitojen osaamisalueilla

	Paljon	Vähän	Ei ollen- kaan
a. tiedon hankkiminen	☐	☐	☐
b. tiedon kriittinen arviointi	☐	☐	☐
c. yhdessä oppiminen	☐	☐	☐
d. yrittäjämäinen toimintatapa	☐	☐	☐

2. Kehityin ammatillisesti seuraavilla eettisen osaamisen alueilla:

	Paljon	Vähän	Ei ol- lenkaan
a. vastuullinen toiminta	☐	☐	☐
b. ammattieettisten periaatteiden mukaan toimiminen	☐	☐	☐
c. muiden tasa-arvoinen kohtelu	☐	☐	☐
d. kestävän kehityksen huomioiminen	☐	☐	☐
e. eettisten arvojen huomioiminen potilasohjauksessa	☐	☐	☐

3. Kehityin ammatillisesti seuraavilla työyhteisöosaamisen alueilla:

	Paljon	Vähän	Ei ol- lenkaan
a. työyhteisön jäsenenä toimiminen	☐	☐	☐
b. yhteisön hyvinvointia edistävä toiminta	☐	☐	☐
c. sosiaaliset taidot	☐	☐	☐
d. tieto- ja viestintätekniikan hyödyntäminen	☐	☐	☐
e. työelämäyhteyksien luominen	☐	☐	☐
f. päätöksen teko	☐	☐	☐

4. Kehityin ammatillisesti innovaatio-osaamisalueella:

	Paljon	Vähän	Ei ol- lenkaan
a. luova ongelmanratkaisu	☐	☐	☐
b. projektissa toimiminen	☐	☐	☐
c. tutkimus- ja kehittämishankkeiden toteuttaminen	☐	☐	☐
d. asiakaslähtöisyys	☐	☐	☐
e. taloudellisen näkökulman huomioiminen toiminnassa	☐	☐	☐

Suuhygienistin ammatilliset kompetenssit

5. Kehityin ammatillisesti terveyden edistämisen osaamisessa:

	Paljon	Vähän	Ei ol- lenkaan
a. terveyden edistäminen ohjasi toimintaani	☐	☐	☐
b. toimiminen moniammatillisessa tiimissä suun terveydenhoitotyön asiantuntijana	☐	☐	☐
c. osallistuminen yhteiskunnallisella tasolla suun terveyttä edistävään toimintaan	☐	☐	☐

6. Kehityin ammatillisesti suun terveydenhoitotyön osaamisalueella:

	Paljon	Vähän	Ei ol- lenkaan
a. suun terveystarkastuksen tekeminen	☐	☐	☐
b. suun hoitosuunnitelman laatiminen	☐	☐	☐
c. suun hoidon toteuttaminen	☐	☐	☐
d. suun hoidon arvioiminen	☐	☐	☐
e. kariuksen tunnistaminen	☐	☐	☐
f. hammas- ja suusairauksien ehkäisy	☐	☐	☐
g. kariuksen esiasteiden pysäyttämisen menetelmät	☐	☐	☐
h. kiinnityskudossairauksien pysäyttämisen menetelmät	☐	☐	☐
i. kiinnityskudossairauksien tunnistaminen	☐	☐	☐

j. kiinnityskudossairauksien hoito	☐	☐	☐
k. suunhoidon välineiden käytön ohjaus	☐	☐	☐
l. suunhoidon tuotteiden käytön ohjaus	☐	☐	☐
m. farmakologisen tiedon hyödyntäminen	☐	☐	☐

7. Kehityin ammatillisesti suun terveydenhoitotyön ja ympäristön turvallisuus-osaamisalueella:

	Paljon	Vähän	Ei ol- lenkaan
a. vastaanoton toimintavalmiudesta hu- olehtiminen	☐	☐	☐
b. käytettävien materiaalien oikeanlainen käyttö	☐	☐	☐
c. hoitoyksikön aseptiikka	☐	☐	☐
d. henkilökohtainen aseptiikka	☐	☐	☐
e. koneiden ja laitteiden ergonominen käyttö	☐	☐	☐
f. koneiden ja laitteiden turvallinen käyttö	☐	☐	☐
g. turvallinen potilashoito	☐	☐	☐
h. potilastietojen kirjaaminen	☐	☐	☐
i. ensiaputaidot	☐	☐	☐

Oppimistilanteet

8. Ammatillista kehitystäni edisti:

	Paljon	Vähän	Ei ol- lenkaan
a. työtehtävien seuraaminen	☐	☐	☐
b. työtehtävissä avustaminen	☐	☐	☐
c. työtehtävien itsenäinen suorittaminen	☐	☐	☐
d. vuorovaikutuksellinen asiakastilanne	☐	☐	☐
e. vuorovaikutus kokeneempien alan ammattilais- ten kanssa	☐	☐	☐
f. ohjauskeskustelut ohjaajan kanssa	☐	☐	☐
g. manuaalinen eli "kädestä pitäen" ohjaus	☐	☐	☐
h. ohjaajan siirtämä hiljainen tieto eli sanaton vies-	☐	☐	☐

tintä

i. ohjaajan antama ohjaus asiakastilanteessa	☐	☐	☐
j. ennen harjoittelua tapahtuva ohjauskeskustelu	☐	☐	☐
k. opintosuunnitelmassa määritellyt harjoittelujakson tavoitteet	☐	☐	☐
l. henkilökohtaiset harjoittelujakson tavoitteet	☐	☐	☐
m. ohjauskeskustelu harjoittelujakson jälkeen	☐	☐	☐
n. itsearviointi	☐	☐	☐

9. Kerro, kuinka koet Suupirssi-harjoittelun kehittäneen ammattitaitoasi?

10. Miten Suupirssi toimintaa voitaisiin mielestäsi jatkossa kehittää, jotta se vahvistaisi opiskelijoiden ammatillista kehittymistä nykyistä paremmin?